

**Ministerul Educației
Inspectoratul Școlar Județean Arad
Colegiul Național „Elena Ghiba Birta” Arad
Casa Corpului Didactic „Alexandru Gavra” Arad**

SIMPOZIONUL INTERJUDEȚEAN

„Înapoi la origini”

Ediția a II-a

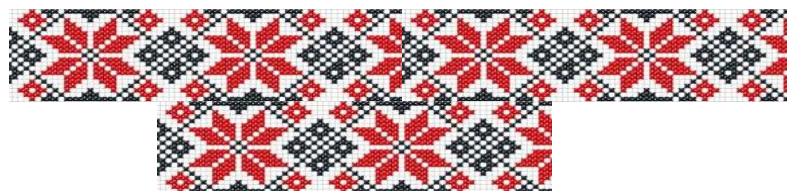
Coordonatori:
Putnic Laura
Avramescu Camelia
Mateuț Mădălina
Tira Diana
Țiu Marius

**Editura Școala Vremii
Arad, mai 2023**

ISSN 2821 – 6903

ISSN-L 2821 – 6903

CUPRINS

Argument	Organizatorii	4
Influențe folclorice în lirica românească	Daniela ANDRA Liceul Tehnologic Aurel Vlaicu	5
Clubul copiilor curioși și activi	Ioana-Aurelia BABOȘ Școala Gimnazială „Gheorghe Lazăr” Zalău	9
Arhaic și tradițional în arealul județului Alba	Carmen-Mari BÎSCĂ Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj Eugen-Iulian DRAGOSÎN Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj	11
Călușul, o importantă manifestare folclorică tradițională în Oltenia	Liliana BOBEANU Școala Gimnazială Hârsești, Argeș	14
Înapoi la origini. Rădăcini culturale din vremea dacilor	Adelina Florina BRAD Școala Gimnazială Șimand, Arad	16
Tradiții și obiceiuri de Crăciun în România	Ionela Alina BRÂNDUȘONI Grădinița P.P Nr. 4 Lugoj, Timiș	18
Să ne cunoaștem tradițiile. Sărbătoarea Paștelui în satele din județul Arad	Camelia NAN Școala Gimnazială „Aron Cotruș” Arad Delia CĂȘUȚIU Școala Gimnazială „Aron Cotruș” Arad	20
Obiceiuri și tradiții românești. Crăciun și Anul Nou	Ionica CHIPER Școala Gimnazială „Dan Barbilian”, Galați Valentin POPA Școala Gimnazială „Dan Barbilian”, Galați	22
Proiect educațional: united but different: THE UK. Vs THE USA	Claudia CONSTANTIN Colegiul Economic „Ion Ghica” Brăila	25
Cultură și tradiție fără frontiere	Anca DEMETER Liceul Tehnologic de Electronică și Automatizări „Caius Iacob” Arad	26
Obiceiuri și tradiții în cultura românească- portul popular femeiesc în Țara Zarandului	Liana Monia DETA Colegiul Național „Elena Ghiba Birta” Arad	29

Case și suflete de la sat	Ionela Filofteia FILIPAȘ Liceul Teoretic „Jozef Gregor Tajovsky” Nădlac	32
Interferențe ale literaturii cu istoria Proiect educațional	Laura FULGER Colegiul Național „Vasile Goldiș” Arad Mădălina MATEUȚ Colegiul Național „Elena Ghiba Birta” Arad	35
Obiceiuri și tradiții inoane	Ancuța GONTEANU Școala Gimnazială Ilarion Felea, Arad	38
Tradiții și obiceiuri de iarnă	Ionica CĂLIN Liceul Teoretic „Mircea Eliade”, Galați	42
Exemplu de bună practică în mediul online	Florina KOVACS Școala Gimnazială Livada, Comuna Livada	44
„Banatu-i fruncea” Proiect educațional	Renate Aura KOZILEK Grădinița P.P nr.5 Lugoj Teodora ANGHEL Grădinița P.P. „Infants”, Timișoara	46
Tradiții și obiceiuri din viața otlăcanilor	Paul KRIZNER Școala Generală Grăniceri	48
Obiceiuri de primăvară: povestea mărtisorului și legenda Babei Dochia	Mădălina MATEUȚ Colegiul Național „Elena Ghiba Birta”	51
Sărbătoarea Paștilor în lume	Anca MICA-PRUNDEANU Colegiul Național „Vasile Goldiș”, Arad	54
Bune practici privind educația interculturală	Elena MORTECIU Liceul Teoretic „Constantin Angelescu” Ianca, Brăila	57
Tradiții care unesc	Simona ROBA Colegiul Economic Arad	61
Cuvinte care zidesc în trecut și în prezent	Cristina-Maria ȘÎRBU Școala Gimnazială Nr.7 Petroșani	64
Educația interculturală	Gabriela STAN Școala Gimnazială Nr.7 Petroșani	67
Copiii sărbătorește Crăciunul	Floare STOIAN Grădinița P.P.nr. 5 Lugoj	69
Paștele în Oltenia: obiceiuri și tradiții	Monica-Vasila TĂNĂSOIU C.S.E.I-Tg. Jiu	71
Educația patriotică în grădinița de copii	Crina TUDUCE Grădinița P.P.Căsuța piticilor, Arad	74

Argument

Proiectul educațional *Înapoi la origini* a ajuns la a opta ediție. În cadrul acestui proiect s-a desfășurat atât concursul destinat elevilor, cuprins în CAERI, poziția 90, cât și simpozionul adresat cadrelor didactice.

La fel ca în fiecare an, temele abordate au fost diverse. Lucrările elevilor, dar și ale cadrelor didactice participante la simpozion evidențiază interesul acestora pentru cultura populară, dorința acestora de a se întoarce în timp, de a vedea cum cum au trăit înaintașii, ce credințe le-au fundamentat existența de-a lungul timpului.

În această lume multiculturală în care trăim e nevoie de o perspectivă mai amplă. De aceea, pe lângă obiceiurile și tradițiile românești, au putut fi abordate și obiceiuri și tradiții ale altor popoare.

Suntem atât de diferiți, dar avem atât de multe lucruri în comun, concursul din acest an desfășurându-se sub deviza *Unitate în diversitate*. Mai mult decât oricând e nevoie de înțelegerea particularităților individuale, a obiceiurilor și tradițiilor ce constituie valori incontestabile ale oricărui popor, înțelegere ce stă la baza dezvoltării empatiei, a toleranței, valori atât de necesare pentru conviețuirea pașnică. Identitatea unui popor poate fi menținută doar păstrând vii tradițiile populare, portul specific fiecărei zone, cântecul și dansul tradițional, ale căror origini se pierd în negura timpului. „Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu, nici geniul nu pot crea nimic fără tradiție.”, spunea Vasile Pârvan.

În această lume marcată de neînțelegeri e o datorie de onoare și o răspundere morală să ne îndreptăm și mai mult către elementele culturale, religioase, istorico-geografice, artistice, gastronomice caracteristice poporului nostru, dar și ale altor popoare.

Elevii, cadrele didactice care îi coordonează dovedesc o înțelegere profundă a specificului poporului din care fac parte, dar și ale altora, toate acestea fiind reflectate de muzica, dansul, literatura, portul specific, dar și în elementele de gastronomie tradițională. Lucrările prezentate în cadrul simpozionului evidențiază interesul profesorilor pentru cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor românești, dar și pentru stimularea dorinței elevilor de a descoperi obiceiuri, tradiții ale altor popoare, acceptând să-și deschidă spiritul către valori ce ne permit să trăim armonios împreună, în ciuda diferențelor de limbă, cultură, religie, obiceiuri.

Organizatorii

INFLUENȚE FOLCLORICE ÎN LIRICA ROMÂNEASCĂ

Daniela ANDRA
Liceul Tehnologic „Aurel Vaicu” Arad

Folclorul reprezintă o componentă importantă a culturii naționale, definind spiritul unui popor. Creația folclorică românească are capacitatea de a codifica, în esența sa, conștiința de sine a poporului roman, sedimentându-se, de-a lungul timpului, originalitatea cugetului, trăirile și istoria.

Folclorul românesc rămâne tezaurul nostru cel mai de preț, de aceea el trebuie valorificat, păstrat, dezvoltat și transmis viitoarelor generații, iar acestea se pot realiza prin intermediul literaturii.

Autorii români ai literaturii scrise s-au întors spre tezaurul tradițional românesc în momente decisive din punct de vedere artistic: generația pașoptistă a descoperit programatic „duhul național” al creației folclorice prin Vasile Alecsandri, apoi Mihai Eminescu, ulterior Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu, care au infuzat în operele lor creația populară. Grație folclorului, literatura noastră cultă este predominant lirică, de la lirismul ingenuu, încântător prin simplitatea expresiei, și până la lirismul înalt artistic, filosofic.

Vasile Alecsandri, întemeietor al poeziei cu specific național, s-a relevat ca scriitor în contact cu poezia populară, fiind permanent conștient de marele rol pe care creația folclorică l-a jucat în formația lui poetică mărturisind: „*Dacă Dumnezeu și timpul m-au făcut poet, aceasta am s-o mulțumesc numai poporului român din care m-am născut și care cuprinde în sânul său o comoară neseacă de cea mai sublimă poezie*”.

Ciclul *Doinelor* cuprinde poezii de inspirație folclorică și constituie o piatră de hotar pentru poezia lirică românească. Prin *Doinele* lui Alecsandri se impune o nouă estetică, bazată pe teme majore: dragostea de viață, integrarea firească a omului în natură, elan vital și optimism. Poezia *Doina*, cu care se deschide ciclul, este axată pe temele dragostei și haiduciei. Dragostea e închinată puiculiței „*cu flori galbene-n cosiță, cu flori roșii pe guriță*”. *Doina* este un poem- sinteză, sprijinit pe considerarea cântecului popular ca o expresie concentrată a sufletului românesc și a aspirațiilor sale, cristalizate prin veacuri, spre lumină și adevăr. Versurile sunt pline de semnificații umane și sociale, expuse progresiv, prin succesiunea câtorva simboluri edificatoare: mândra, cal, pușcă, vultur, haiduc, moșie, păgâni, urgie.

Mihai Eminescu, poetul conștiinței naționale, redescoperă creația folclorică, marile ei teme și motive, revalorificând-o la nivelul limbajului și al structurii lirice, poetul este un romantic, înscriindu-se prin aceste preocupări în seria poezilor care se reîntorc la izvoarele literaturii și la formele matrice ale imaginarului. În creația eminesciană este prezentă o lume a „mitului”, a

„copilăriei” umanității văzută ca o lume paradisiacă pierdută. O serie de poezii eminesciene reprezintă expresii ale nostalgiei acestui „paradis pierdut” sau încercări de recuperare a acestei lumi, a deplinei armonii cu Marele Tot. De aceea, creația folclorică este, pentru Eminescu, o „*limbă sfântă a naturii*”, „*a visărilor dulci și senine*” – un limbaj paradisiac aparținând universului mitic.

Există o cultivare explicită a fondului și formelor liricii românești tradiționale, în poezii precum *Ce te legeni*, *Revedere*, al căror paralelism cu unele variante de doină pe aceeași temă poate fi demonstrat textual. Prelucrarea artistică încadrează temele creației populare în sfera meditației asupra perisabilității destinului uman față de perenitatea „codrului”, spațiu mitic în creația eminesciană, imagine a Marelui Tot. În poezia *Ce te legeni*, sentimentul vremelniceii este transpus în „povestea codrului” cuprins în ritmurile „Marii Treceri”. Poezia *Mai am un singur dor* a fost considerată o versiune „cultă” a *Mioriței*, deoarece dezvoltă aceeași perspectivă asupra morții, ca reîntoarcere în Marele Tot, o proiecție a destinului uman după moarte la nivelul și în ritmurile cosmosului.

Tudor Arghezi apelează la etica populară și la evocarea datinilor, la obiceiurile traiului cotidian al țaranului. Prezența universului rural se face simțită de-a lungul întregii activități literare a lui Tudor Arghezi, luând diferite aspecte. Etica populară stă la baza multora din poeziile argheziene și cu ajutorul ei este dezbătută adesea o temă esențială în opera poetului: cea a morții. Așa cum se observă deseori și în folclor, moartea e repudiată, poetul exprimându-și energia, vitalitatea, dragostea de viață.

Acest lucru apare, de exemplu, în *Baba Moartea*, unde personificarea morții poate fi asemănată cu cea din povestea lui Creangă, *Ivan Turbincă*. Oamenii o alungă cu furcile pe baba cea urâtă. În poezia *Priveghere*, obiceiul popular al prezenței bocitoarelor se suprapune cu însăși sosirea mesagerilor morții. La fereastră apar noaptea trei sfinte femei asemănătoare cu parcele. Împotriva evidenței, omul este îndemnat să închidă toate căile prin care moartea poate pătrunde în casă. În poezia *De-a v-ați ascuns*, viziunea se colorează de bunul simț popular, conștient de inevitabilitatea sfârșitului. Se simte fiorul mioritic, prin grija pentru atenuarea durerii celor ce rămân în urmă. Moartea este văzută ca un joc în care tatăl pleacă temporar, până când copiii se obișnuiesc cu absența lui. Universul în care se desfășoară dramatica minciună este specific rural. Pater familiae e întruchipat de un bătrân țaran care lasă copiilor hambarele și oile. Un lirism blând traversează această *Mioriță* argheziană iar în final o imprecuație folclorică exprimă durerea în fața inexorabilului: „*Puii mei, bobocii mei, copiii mei! Așa este jocul./Îl joci în doi, în trei,/ Îl joci în câte câți vrei./Arde-l-ar focul!*”!

Înclinația lui Arghezi pentru izvorul folcloric îl va determina să introducă în literatura cultă specii rar abordate de alți poeți, dintre care blestemele și folclorul copiilor. Blestemele transpun

fondul popular într-o viziune pamfletară, ajungând la o formulă originală. De o grandoare unică este viziunea apocaliptică a pieirii universale în *Blesteme*. Traducând răzvrătirea unor spirite rebele, certate cu ordinea prestabilită, a unor „fugari”, teribilele „blesteme” aşază sub semnul neantului însuşi principiul vieţii, cerând luminii să dispară, pământului să nu mai rodească, apelor să intre în nefiinţă: „*Usca-s-ar izvoarele toate și marea/ Și stinge-s-ar soarele ca lumânarea./ Topească-s-ar zarea ca scrumul./ Funingini, cenușă, s-acopere drumul,/ Să nu mai dea ploaie, și vântul/ Să zacă-mbrâncit cu pământul...*”

Folclorul copiilor servește spiritului ludic al artei argheziene și îl întâlnim în special în ciclul *Horelor*. Arghezi creează un fel de țară a trântorilor, pe care o numește țara lui Pierde-Vară și a lui Gură-Cască, unde domnește Papură-Vodă. El dezvăluie cusururile societății din timpul său: lenea, ignoranța, prostia fudulă. Formulele jocurilor infantile sporesc forța satirei și îi accentuează ritmul: „*Am o minte vai de mine / Și mă face de rușine, / cio-ca, bo-ca, / bo-ca, cio-ca*”. (*Horă de băieți*)

În literatura română, **Lucian Blaga** este un poet al timpului, a cărui scurgere o resimte cu dureroasă intensitate, ca pe cel mai grav semn al fragilității umane. Viața este o „*mare trecere*” prin lumină, dar și o alunecare spre neant. În poezia *Gorunul* din *Poemele luminii* (1919), cea mai cunoscută elegie pe tema morții din creația lui Blaga, dominantă este seninătatea cu care poetul își contemplă presentimentul lentei alunecări în neființă. Punctul de plecare pare a fi balada *Miorița*, cu care a și fost comparată adesea, dar poezia lui Blaga se constituie într-o viziune originală și într-o exprimare poetică foarte depărtată de modelul popular. Deși se evidențiază un anumit echilibru al ființei umane în fața morții, o detașare senină, seninătatea ciobănașului din baladă este o stare constitutivă, la Blaga este una dobândită prin cugetare. Ciobănașul trăiește sub amenințarea iminentă a morții, pentru Blaga este doar o ipoteză existențială, presimțită în umbra unui copac și în liniștea desăvârșită a unei naturi paradisiace.

Volumele *La cumpăna apelor* și *La curțile dorului* marchează o mai accentuată inspirație folclorică a poetului care își găsește alinarea neliniștilor existențiale în contactul cu spiritualitatea spațiului mioritic. Poeziile *La curțile dorului* și *Satul minunilor* utilizează cuvinte precum: „*dor*”, „*minune*” cu sens de mister revelat, „*veste cerească*”, „*bunăvestire*”, „*rodii de aur*”, dar și „*viiforniță*”, „*venin*”, „*finuturi amare și reci*”. Apare simbolul „*bradului*”, care înlocuiește „*gorunul*”. Poeziile reconstituie atmosfera baladelor, a descântecelelor și bocetelor din folclorul românesc, pe baza unei cunoașteri dinăuntru a specificului construcției acestora.

Ion Barbu, unic în literatura română, descoperitor de noi formule și aspirații literare, creator al unui univers liric inedit, este un poet al esențelor, cu un limbaj criptic, dens, profund, tulburător.

În a doua etapă poetică, „*baladică și orientală*”, socotită cea mai interesantă sub raportul originalității, Ion Barbu se oprește asupra unei zone folclorice mai puțin explorate în poezia

românească, asupra folclorului îndeletnicirilor oculte (practici magice, descântece) sau al jocurilor de copii. De asemenea, explorează stratul balcanic al creației populare, în descendența lui Anton Pann, dovedind o adevărată fascinație pentru pitoresc, pentru culorile tari, pentru limbajul inedit. *După melci* este un poem care pornește de la influențe folclorice neașteptate, venind din direcții mai puțin exploatate ale literaturii populare (descântecul și bocetul) și se organizează într-o neașteptată aventură a cunoașterii și într-o dramatică încercare a comunicării inter-regnuri.

Epicul se convertește într-un suport al liricului de înaltă factură. Rafinamentul ține de modul cum sunt utilizate și absorbite în pasta poemului surse folclorice: descântecul melcului din jocurile copiilor, bocetul, figurile mitice precum Joimarița, Căpcăunul, Moș Iene, Baba Dochia, vechile denumiri ale lunilor (Făurar) și ale postului Paștelui (Păresimi). Integrate în text, sursele sunt tratate cu o anumită libertate, care poate merge până la schimbarea identității lor. Descântecul devine bocet, modificarea identității sugerează trăiri diferite, stimulate fie de un sentiment al puterii, a cărei expresie ar fi formula magică, fie de un sentiment al fragilității și, implicit, al tristeții, exprimat în lamentație: „*Vezi? Ieșiși la un descântec:/ Iarna ți-a mușcat din pântec.../ Ai pornit spre lunci și crâng./ Dar porniși cu cornul stâng./ Melc nătâng./ Melc nătâng*”.

Astfel, scriitorii români au descoperit „izvorul pururea reîntineritor” (Mihai Eminescu), creația folclorică, și au recurs adesea la undele lui cristaline pentru a-și îmbogăți propria creație, pentru a o înnoi și a o revigora. Toți au găsit în folclor – „*arhiva vie a popoarelor*” - un filon neprețuit pentru îmbogățirea propriilor creații, de la Alecsandri la Eminescu, apoi la Arghezi, la Blaga, la Barbu. Literatura română nu ar fi atins vârfurile pe care a ajuns dacă nu ar fi avut ca punct de plecare, ca model original, ca sursă inepuizabilă de inspirație creația de veacuri a neștiuților făuritori de frumos de pe această „*gură de rai*”, pământul românesc.

Bibliografie

1. Chițimia, I.C., Dima, Al. (coord.) – *Literatura română, Dicționar cronologic*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
2. Manolescu, Nicolae – *Despre poezie*, Editura Cartea Românească, București, 1987.
3. Pop, Mihai, Ruxăndoiu, Pavel – *Folclor literar românesc*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978.
4. http://ccd-dambovita.ro/doc/biblioteca_eminescu_2019.pdf

CLUBUL COPIILOR CURIOSI ȘI CREATIVI

Ioana-Aurelia BABOȘ,
Școala Gimnazială „Gheorghe Lazăr” Zalău

„Clubul copiilor curioși și creativi” este un proiect de parteneriat educațional, în domeniul educație pentru cetățenie democratică, interculturalitate. Tipul proiectului este de prevenire și combatere a abandonului școlar, derulat pe o perioadă de 6 luni.

Partenerii din cadrul acestei acțiuni au fost Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, Biblioteca Județeană „I.S.Bădescu” Zalău, Asociația pentru Susținerea și Educarea Rromilor (ASER), Școala Gimnazială „Gheorghe Lazăr” Zalău și Școala Gimnazială „Gheorghe Șincai” Bobota, comuna Bobota. Acesta s-a desfășurat în perioada pandemiei, atunci când timpul a stat în loc și parcă nimic nu mai puteam face. Am dat barierele la o parte și doar la un click distanță am reușit să conectăm elevii și cadrele didactice care se aflau la aproximativ 60 km depărtare.

Scopul acestui proiect a fost conștientizarea elevilor cu privire la importanța, complexitatea și funcțiile școlii și la implicațiile absenteismului și ale abandonului școlar; formarea unui comportament responsabil ca elev într-o instituție școlară; implicit prevenirea și intervenția primară în cazul absenteismului și abandonului școlar.

Obiective generale:

- Identificarea factorilor sociali, economici, psihologici care contribuie la abandonul școlar;
- Dezvoltarea și furnizarea unor programe educaționale care să conducă la formarea competențelor cheie la elevii expuși riscului de abandon;
- Dezvoltarea activităților specifice pentru îmbunătățirea și promovarea abilităților sociale în scopul integrării sociale a celor expuși la abandonul școlar;
- Implicarea părinților în reabilitarea școlară și socială a elevilor expuși riscului de părăsire a școlii;
- Diseminarea unor modele de bună practică, de susținere a inovării practicilor didactice în școlile cu elevi expuși riscului de abandon școlar;
- Dezvoltarea stimei de sine a elevilor, construirea unei imagini de sine pozitivă prin autocunoaștere și dezvoltare personală;
- Creșterea motivației școlare prin clarificarea scopurilor de lungă durată.

Cel mai important lucru de luat în considerare este că predarea în cadrul diversității implică predarea pentru fiecare individ în parte. Ținând cont de interesele fiecărui elev, de experiențele

și țelurile sale, facem un pas important în educația elevilor și integrarea lor în societate. Mai mult, putem spune că diferențele dintre indivizi sunt mult mai pregnante decât cele dintre grupuri. Din acest punct de vedere, poate una dintre cele mai mari provocări careia trebuie să-i facă față un profesor este adaptarea stilului de predare astfel încât să corespundă necesităților fiecărui elev în parte.

O nouă dimensiune care începe să se contureze în peisajul învățământului românesc este aceea de democratizare și egalizare a șanselor fiecărui copil în parte. În acest scop a fost înființată și școala incluzivă – un răspuns la redimensionarea educației. Scopul acestei școli este de a crea pentru toți copiii un cadru prielnic învățării, pornind de la premiza că diferențele dintre oameni sunt normale și ele trebuie acceptate. Un rol important în cadrul școlii incluzive îl are pedagogia și învățarea centrată pe elev. Acest lucru implică automat adaptarea curriculumului și metodelor de predare.

Pentru familiile afectate de sărăcie, lipsa posibilităților de a face față cheltuielilor necesare participării școlare expune copiii riscului de abandon școlar. Preocuparea pentru prevenirea și diminuarea abandonului școlar trebuie privită ca o prioritate a sistemului de educație cu atât mai mult cu cât factorii determinanți ai abandonului se multiplică și diversifică, ca adaptare la contextul social, economic, cultural, profesional din ce în ce mai provocator în care sistemul de învățământ funcționează.

Activitățile din proiect își propun să crească motivația elevilor pentru studiu și să scadă rata absenteismului și abandonului școlar. Atelierele de lucru au constat în realizarea unor experimente științifice, realizarea unui club de lectură, ateliere de creație plastică și abilități practice. Partenerii din proiect și-au propus și au reușit să dezvolte la elevi sentimentul apartenenței la un grup, să creeze un spațiu în care se stimulează creativitatea și inițiativa elevilor. S-a urmărit de asemenea creșterea stimei de sine, a încrederii în forțele proprii, dezvoltarea cetățeniei active și a dezvoltării personale. Prin participarea la acest proiect se promovează egalitatea de șanse, dezvoltarea procesului didactic într-un cadru multicultural, susținerea categoriilor dezavantajate, lupta împotriva abandonului și eșecului școlar.

Bibliografie:

1. Băban, Adriana (coord.)- Consiliere educațională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere; Cluj- Napoca, 2001
2. Bogorin, Veronica; Tudose, Ruxandra- Jocul de- a viața (exerciții pentru orele de dirigenție); Eikon, Cluj- Napoca, 2003
3. Dumitru, Ion Al.- Consiliere psihopedagogică. Baze teoretice și sugestii practice; Polirom, 2008
4. Ungureanu, D., Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000
5. Vrășmaș, T., Învățământul integrat și/sau inclusiv, Ed. Aramis, București, 2001

ARHAIC ȘI TRADIȚIONAL ÎN AREALUL JUDEȚULUI ALBA

Carmen-Maria BÎSCĂ, Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj
Eugen-Iulian DRAGOSÎN, Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj

În decursul vieții cotidiene membrii unei comunități în procesul de cristalizare a unei națiuni se confruntă cu elemente de cultură și civilizație concretizate în trăsături sau caracteristici ce reprezintă: tradiții, obiceiuri, mituri, legende, povestiri. Arealul județului Alba implică o conjunctură de îmbinare a unor elemente arhaice ale cultului soarelui, a cultului fertilității precum și cele de alungare a unor forțe malefice împletite cu referințe ale creștinismului și elemente ale tradiției locale sau zonale în funcție de situație. Acestea sunt legate de procesul derulării unor sărbători tradiționale precum cea a Crăciunului, cea a Paștelui (începutul postului Paștelui), Boboteaza, etc. În rândurile următoare vom creiona succint formele de manifestare a acestora prin obiceiuri, tradiții locale sau zonale specifice județului. Între acestea amintim astfel: obiceiul *Buții* care are loc doar în satul Cunța. Tinerii din sat se întrunesc în zilele premergătoare Crăciunului, dintre ei își aleg un „*primar*” și apoi în ajunul sărbătorii colindă prin sat din casă în casă îmbrăcați în costume populare. Primesc: bani, prăjituri, vin. În vechime acesta era adunat într-o bute de unde și numele obiceiului (actual în damigene). Cu acest prilej feciorii invită fetele necăsătorite la joc ce are loc după Crăciun la Căminul cultural (în vechime în locuința celui mai gospodar dintre săteni). *Borboratița*, este un obicei specific pentru locuitorii din satele Limba și Dumitra ce are loc în ziua de Sfântul Gheorghe. Este vorba despre o tradiție străveche, în care borboratița un personaj central mascat merge prin sat, cu un întreg alai și este stropită de săteni, în semn de belsug. În ajunul sărbătorii feciorii din sat merg în pădure unde adună crengi, prăjini și frunze pe care la aduc la una dintre familii, acesta având statutul de gazdă. Tot aici pregătesc prăjinile în vârful acestora leagă mănunchiuri dese de frunze pe care le tăvălesc prin apă și noroi. Acestea au menirea în a apăra borboratița de restul sătenilor pentru a nu fi udată. Aici unul dintre flăcăi, personajul central numit barboratiță este îmbrăcat în frunze și dat pe față cu cărbune pentru a nu fi recunoscut obținând și o imagine mai frumoasă. Se formează un alai în fruntea căruia un băiat îmbrăcat în costum popular duce un coș în care va aduna ouăle date de locuitorii satului. În mijlocul alaiului merge borboratița, înconjurată și apărată de flăcăii cu prăjini, iar dacă un om reușește să o ude, acel om va avea noroc și va fi sănătos tot anul. Oamenii din sat îi așteaptă în poarta caselor, și pun în coșul ținut de feciorul din fruntea alaiului ouă precum și alte daruri (băutură, cozonaci sau chiar bani). Tot ce se strânge merge la căminul satului, unde seara se organizează un eveniment pentru cei implicați. Atmosfera este una de mare veselie și amuzament, cei care aleargă după borboratiță cu găleți cu apă fiind, cel mai adesea, „*bătuți*” cu prăjinile și umpluți de noroi. *Tot alaiul strigă, în*

timp ce merg pe drum, o poezie: „Ouă, ouă și șorlic/ Să ne ungem pe buric,/ Ouă, ouă și untură/Să ne ungem pe la gură!”, încheind cu strigăte mari, din toate puterile: „Ouă!!!Ouă!!!Ouă!!!”

Alimoria, acest obicei pitoresc ce marchează intrarea în postul mare se păstrează aproape în fiecare sat din Alba, sub diferite denumiri: *hodaițele*, *alimor*, *alimorie* sau *sălitul* când fetele bătrâne sau cu anumite metehne erau luate în răs. Feciorii rotesc deasupra capului feșteleul (*hodaițele*, *alimoria*) și, rotindu-se cu el în mână, fac cercuri luminoase strigând: „*Ali-morii, Ali-morii*”sar peste foc și rostogolesc roți aprinse de pe deal. Totodată rostesc strigături precum: „*Siteriți mori, tot pe calea mori/ Și pe-un fir de mătasă/ Pân la Gheorghe acasă/ Cu Lenuța după masă/Să trăiască!* (pe valea Sebeșului), sau *Care fată-i mai bătrână/ S-o punem cățea la stână/sau Cine nu și-o tors călți/ Să le cadă dinții/Cine nu și-o tors fuioarele/Să le cadă chicioarele/Cine nu și-o tors lâna/ Să le cadă mâna!*(la Gârbova). Iar la Tibru: *Fata lui popa Vasile/S-o uitat într-o fântână/ Și de ciudă și bănat/Că nu s-o măritat/I-o ieșit piele vărsat*”. Din vechime, localnicii din Cugir se strâneau pe dealul Cetății sau pe dealul Drăgana și aprindeau focuri ce simbolizează purificarea, stimularea fertilității, alungarea forțelor malefice, o păstrare infimă a cultului soarelui. În istoria recentă, cârpele îmbibate în petrol, legate la capătul unui drot și aprinse, apoi rotite bărbătește în vârful de deal, au fost înlocuite cu cauciucurile aprinse, rostogolite de pe deal, în jos. Obiceiul începe la lăsatul întunericii, sub cerul liber și este un prilej colectiv de veselie a întregii comunități. Se aprinde un foc mare pe deal, în jurul cărora oamenii se strâng, se cântă, se chiuie, se joacă.

Înmormântarea Fărșangului sau Fărșangul ce are loc la Remetea. Obiceiul fărșangului a fost menționat prima dată în manuscrise din secolul al XIV-lea și este moștenit de populația maghiară din localitate de la sași ulterior combinându-l cu obiceiuri slave și balcanice. Numele provine din cuvântul *vastschang* (*fastschank*) ce înseamnă ultima băută sau ultima petrecere. Obiceiul în sine înseamnă acea perioadă liberă la distracție, de la Bobotează până la prinderea postului Paștelui, în care băieții se duceau la fete, le făceau curte și petreceau. Înmormântarea Fărșangului înseamnă practic terminarea acestei perioade și semnifică de asemenea trecerea de la rău la bine, de la iarnă la primăvară (*tasching*). De aceea, odată cu înmormântarea Fărșangului se îngroapă și anul vechi privit însă din punct de vedere agrar, nu calendaristic cu toate relele sale și se lasă locul pentru

noul an care trebuie să fie mai bun decât precedentul. Este ziua în care regulile dispar din comună și fiecare devine un personaj din viața de zi cu zi.

Este și ultima zi în care tinerii mai mai pot petrece până după terminarea postului Paștelui. De fapt, totul este o ironie la adresa sătenilor care în anul precedent au fost leneși, la adresa fetelor ce riscă să rămână bătrâne, a feciorilor care au cam luat-o pe băutură, dar și a altora care au uitat regulile bunelor maniere stabilite în obște de ani sau de sute de ani. Hidoși sau nu, veseli sau aparent triști, mascații alaiului ce însoțește „*cortegiul funerar*” au avut grijă să însemne, în special, fetele tinere sau pe cei care au probleme de sănătate, sociale sau de altă natură, pentru a alunga Răul și duhurile rele, în așteptarea sărbătoririi Învierii Domnului Isus Hristos. Obiceiul străvechi este perpetuat mai departe an de an de băieții neînșurați ai comunei. În această zi aceștia se îmbracă în ce vor: preoți, diaconi, clovni, haiduci, cerșetori, polițiști, mire și mireasă sau draci. Doar ei au voie să participe la alaiul ce se formează. Ei sunt cei care duc la groapă sicriul, ei merg cu „*Fărșanagul*” pe ultimul lui drum în acest an. În cadrul alaiului, un măgar trage pe ulițele satului un sicriu alb în care stau înmormântate simbolic toate relele de peste an. Aspectul de înmormântare este întregit de bocitoare, două la număr care stau în spatele sicriului și îl plâng. Alaiul este însoțit de tineri îmbrăcați în haine populare specifice zonei care pocnesc din bici pentru a speria duhurile rele. Cei mici aleargă din poarta în poartă și primesc daruri de la săteni. Ulițele comunei sunt pline de localnici sau oameni veniți din alte zone pentru a asista la eveniment. Automat dacă te afli în primele rânduri vei fi uns pe frunte cu diverse culori pentru a fi protejat de cele rele. Carul mortuar conține și păpușa Dome, ce închipuie *Fărșangul*, ce trebuie îngropat. Tradiția spune că mascații nu au voie să comunice între ei, decât prin pantomimă. Și aceasta pentru a nu fi recunoscuți de localnici. Aceștia erau răsplătiți cu cârnați, mere, nuci, vin și țuică. După ce alaiul străbate toate ulițele satului, flăcăul care joacă rolul preotului citește la izvorul din mijlocul comunei un fel de bilanț al necazurilor și bucuriilor din anul care a trecut. Sicriul în care este închisă simbolic iarna este distrus de flăcăii satului cu bătele ca mod de alungare a duhurilor rele, de îngropare a anului vechi, lăsând libertatea de renaștere a lumii în primăvară. Obiceiul se încheie seara cu o petrecere (balul *Fărșangului*) la căminul cultural din sat. Un alt obicei împrumutat de la comunitatea de sași în Transilvania de către comunitatea maghiară și apoi cea română este cel al stropitului fetelor în zilele sărbătorii de paște.

Bibliografie:

1. Avram, C., Avram, T., I., (2001), *Tradiții și obiceiuri din Țara Moșilor*, Edit., Solness, Timișoara.
2. Cristea, A., (2007), *Obiceiuri și datini din județul Alba*, Edit., Unirea, Alba.
3. Popa, I., (2006), *Țara Secașelor*, Edit., Astra, Blaj.

CĂLUȘUL, O IMPORTANTĂ MANIFESTARE FOLCLORICĂ TRADIȚIONALĂ ÎN OLTENIA

Liliana BOBEANU
Școala Gimnazială Hârsești, Argeș

În lucrarea „*Descriptio Moldaviae*” apare una dintre primele informații despre ritualul călușului. Aici, se menționează despre frumusețea și mulțimea mișcărilor în dans (peste 100 de figuri), despre secretul jocului și lupta între cetele care se întâlnesc într-un sat.

Dansul se execută, în mod tradițional în săptămâna Rusaliilor, după sărbătoarea ortodoxă „Înălțarea” până la o altă sărbătoare ortodoxă „Rusaliile”.

Mai mulți cercetători văd acest dans ca având origine romană. Ei vin cu argumente izbitoare asupra unor similitudini de îmbrăcăminte între jucătorii Călușului și alte tradiții din Spania Britania, Portugalia. În toate aceste țări apar elementele tipice veșmântului călușeresc românesc: pălăria cu panglică, panglicile încrucișate pe piept, clopoței. Steagul călușeresc este prezent și el în aceste țări.

Regimul comunist din România a susținut poziția mitizantă, deoarece favoriza linia tracismului și dacismului. A apărut un folclor pseudo-științific ce pretindea a găsi originea Călușului la traci, iar apoi la daci.

„Căluș” este diminutivul de la cal, animal mitic, solar, asociat cu simbolismul fertilității sau al războiului. Această posibilă etimologie poate trimite la origini indo-europene și pe ea se bazează interpretările gesturilor magice practicate în Călușul oltenesc. Dar „căluș” mai înseamnă și bucata de lemn care oprește vorbirea, ceea ce duce cu gândul la personajul mutului.

Ceremonialul magico profilactic al dansului călușului este strâns legat de vremea Rusaliilor. El este considerat panromân, fiind atestat în toate provinciile daco-române, ca și în Macedonia. Scopul călușului este acela al alungării duhului – boală și constă în anumite dansuri rituale executate în apropierea bolnavului și atingerea acestuia cu ierburi de leac. I se dă bolnavului în față usturoi, se sparge lângă el o oală cu apă, etc.

Principalul obiect ritualic al călușului este steagul, care constă dintr-o nua de alun investită ritualic cu funcții magice. Călușarii merg în perioada sărbătorii ortodoxe amintite, din sat în sat, unde însoțiți de unul sau mai mulți lăutari, dansează călușul ca să îi vindece pe bolnavi. În toată această perioadă se crede că și Rusaliile sau Ielele zboară, cântă, joacă mai ales noaptea, când oamenii aud zurgălăi, clopoței, tobe și alte instrumente ale cântăreților nevăzuți ai Rusaliilor. Pentru a fi ferit de puterea lor trebuie să ai asupra ta usturoi și pelin, aceleași plante pe care călușarii le au în săculețul din vârful steagului lor. Relațiile cu Rusaliile este destul de complexă, astfel despre cei atinși de puterea Rusaliilor se mai zice că sunt „luați din căluși”. Adică dacă cineva a

încălcat cândva , sărbătorile bătrânești, „când vin Rusaliile, cade definitiv la pat”. Se mai spune ca „ luatul din căluș” este o boală ce nu o poate vindeca medicii. De asemenea, pot fi luați din căluși și călușarii care calcă jurământul, întreaga ceată, dacă scapă steagul, ca și cei care se apropie prea mult de joc în timpul desfășurării ritualului. De aceea locul dansului este marcat cu un cerc magic, peste care nu este bine să treacă cei neinițiați și în afara căruia nu pot trece forțele răufăcătoare.

Doborârea din căluș cu ajutorul steagului de alun a unui călușar , se produce în mod normal în timpul executării călușului, fiind chiar actul de vindecare, căci aia se obține eliberarea bolnavului de suferința sa, ca și când răul iese din cel suferind și intră în călușar. Vindecarea se face în afara satului, pe o luncă, sub un copac sau la marginea pădurii. Bolnavul este așezat pe un covor așternut în mijlocul cercului de călușari care dansează în jurul său. Doborârea din căluș se face prin spargerea ulcei cu apă vrăjită. În acest moment bolnavul este obligat să se ridice și să o ia la fugă.

Executanții dansului ritualic denumit „ călușul” sunt numai bărbați. Cel care a fost primit într-o astfel de ceată este dator să se țină de ea an de an, timp de nouă ani. Dacă o părăsește, ei zic că este muncit de duhuri rele și că este chinuit de Frumoase (un alt nume dat Ielelor).

Călușul este considerat a fi cea mai importantă manifestare folclorică tradițională, în care dansul, ca mod de expresie , are un rol preponderent. În duminica Rusaliilor, el îmbracă forma unui rit de vindecare a celor „ luați din căluș”, depunându-se un jurământ, în mare taină , pe malul unei ape. În desfășurarea tradițională a jocului există momente aparte, de pildă hora călușului, în care femeile dau călușarilor copiii mici să-i joace pentru a-i feri de boli.

Secvența jocului în curțile oamenilor cuprinde în general : o introducere(primirea călușului), jocul propriu- zis, întrerupt de comicăriile mutului. Mutul este un personaj mascat, pe jumătate îmbrăcat în haine femeiești. Are o sabie de lemn . Interpretează schițe dramatice , cu teme legate de moarte și înviere. Jocul se încheie cu hora Călușului la care participă femei și copii. La final , jocul se plătește , iar mutul vinde femeilor pelinul și usturoiul jucat de călușari. Pelinul , usturoiul , sarea, lâna , apa de mijlocul cercului , jucate de călușari , capătă calități magice și pot aduce fertilitate. Sărituțile înalte pe care le execută călușarul sunt interpretate ca simbolizând creșterea înaltă a grâului.

Ceata de călușari se dizolvă ritualic cu dezlegarea de jurământ și restabilirea echilibrului prin reintegrarea cetei în cotidian. Este o fază care se desfășoară în secret. Nimeni nu trebuie să știe unde este acest loc și nici să calce peste el.

BIBLOGRAFIE:

Revista Flacăra-Tradiții și obiceiuri românești, Editura Flacăra

ÎNAPOI LA ORIGINI. RĂDĂCINI CULTURALE DIN VREMEA GETO-DACILOR

Adelina Florina BRAD
Școala Gimnazială Șimand, jud. Arad

Un popor nu poate să existe fără rădăcinile sale. Poporul român s-a aflat la granița unora dintre cele mai importante civilizații ale lumii europene, grecii și romanii a căror culturi ne-au influențat de-a lungul mileniilor. Istoria va cunoaște modificări structurale ale popoarelor stațioanare sau nomade. Culturile se vor îmbina pentru a crea primele civilizații, printr-un proces de *aculturație*, în care, de cele mai multe ori, se va distinge o cultură superioară care le va domina pe celelalte.

Încă din perioada neolitică, în spațiul carpato-danubiano-pontic se afirmă culturi distincte. Diferențele dintre acestea au fost făcute datorită modului de confecționare, prelucrare și ornare a ceramicii. Una dintre primele culturi identificate în acest spațiu este cultura *Criș-Starcevo* originară din Grecia continentală, regăsită aici pe parcursul mileniilor VI-V-lea înainte de erei noastre. Aceasta a realizat prima uniune etnică și culturală a spațiului românesc.

O altă cultură și poate cea mai cunoscută este *Hamangia*, regăsită în mileniiile IV-II. Acesteia îi aparține celebra statueta Gânditorul și perechea sa, descoperite la cimitirul de la Dealul Sofia din Cernavodă. Întinderea sa se identifică în zona Dobrogei de astăzi. Modul de prelucrare a ceramicii este prin amestecul lutului nisip fin sau scoică pisată. Modul de ornare a ceramicii se realizează prin incizii sau prin încrustații circulare și liniare.

Cultura *Cucuteni* se identifică prin mileniiile IV-III înainte de erei noastre. Aceasta se individualizează într-o zonă vastă, din Ucraina și până în Moldova și Transilvania. Așezările din comunele Cucuteni, Hăbășești, Trușești sau Târpești sunt ale unor populații care îmbinau agricultura cu creșterea vitelor și aveau un remarcabil simț artistic. Ceramica era ornată cu modele geometrice circulare, pictate bi sau tricriom.

La trecerea dintre mileniiile III-II înainte de Hristos, au loc marile migrații prin pătrunderea indo-europenilor din Asia în Europa. Triburile de nomazi de stepă foloseau o ceramică ornamentată cu șnur și așezau ocră peste mormintele lor. Din amestecul autohtonilor neolici și a indo-europenilor migratori se vor naște în spațiul east-european, tracii, ilirii și grecii.

Folosirea pe scară largă a bronzului, un aliaj de cupru cu alte metale, precum cositorul, va duce la o creștere economică, care va fi urmată, la rândul său, de sporirea agresivității popoarelor. Triburile vor deveni războinice, iar ginta patrienală se va impune în societățile antice.

În spațiul carpato-balcanic se va forma marele bloc al tracilor. În nordul acestuia se vor individualiza triburile de geto-daci. Aceștia aveau o cultură proprie, distinctă față de traci prin limba vorbită, religia și obiceiurile specifice. Prima mențune a geto-dacilor o face „părintele istoriei”, Herodot în anul 514 î.Hr. Acesta descrie campania împăratului persan Darius I în campania împotriva sciților din nordul Mării Negre. Herodot povestește faptul că, geto-dacii decid să se opună împăratului Darius, numindu-i „cei mai viteji și mai dreپți dintre traci”. În cartea sa *Istorie*, Herodot vorbește și despre religia geto-dacilor, „care se cred nemuritori”, în sensul credinței în viața de apoi. Religia geto-dacilor era politeistă, în fruntea unui restrâns panteon aflându-se divinitatea urano-solară Zamolxis. Un obicei despre care vorbește și Herodot este trimiterea solului la Zamolxis. Pentru a ajunge la Zamolxis și a-i transmite cerințele geto-dacilor, solul se arunca în trei sulite. Dacă nu murea, era considerat un om rău și se alegea un alt mesager pentru a fi trimis.

Cultura geto-dacilor a fost influențată profund de cea a grecilor. Grecii vor înființa pe țărmul românesc al Mării Negre trei colonii, Histria, Tomis și Callatis. Histria este înființată în anul 657 î.Hr., fiind considerat primul oraș atestat de pe teritoriul țării noastre. Alături de Tomis, Histria a fost înființată de polisul grec din Asia Mică, Milet. Callatis a fost înființată de orașul Heraclea Pontică. Între coloniști și autohtoni se vor crea strânse legături, în special prin comerț. Coloniștii comercializau vin și ulei de măsline, iar geto-dacii produse animaliere, cereale și robi.

Geto-dacii erau organizați, din punct de vedere social în oameni de rând, denumiți comati sau capillati și clasa nobiliară, tarabostes sau pileati. Se diferențiau prin portul căciulii, întrucât *pileus* în limba latină înseamnă căciulă. Centrul politic al geto-dacilor se regăsea în zona Munților Orăștie, la Sarmizegetusa în Hunedoara. Sarmizegetusa se întindea pe o suprafață de 30.000 mp, care cuprindea și o zonă sacră.

Odată cu cucerirea Daciei de către romani în timpul regelui dac Decebal, elementele culturale ale dacilor, precum limba, religia și obiceiurile vor trece printr-o simbioză în care cultura superioară a romanilor vor domina cultura dacilor, în urma procesului de romanizare. În limba română, astăzi s-a păstrat un număr de aproximativ 160-170 de cuvinte din dacă, precum brânză, zăr, balaur, brad, toponimele și hidroimele. Religia geto-dacilor și cultul lui Zamolxis va dispărea, iar obiceiurile se vor axa pe cele din lumea romană.

Bibliografie

1. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Corint Educațional, București, 2014.
2. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Univers Enciclopedic Gold, București, 2011
3. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Humanitas, București, 2019
4. <https://adevarul.ro/stiri-locale/buzau/obiceiurile-bizare-ale-dacilor-plangeau-cand-li-1720323.html> , consultat la 28.04.2023

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ÎN ROMÂNIA

Ionela Alina BRÂNDUȘONI
Grădinița P.P Nr. 4 Lugoj, Timiș

Obiceiurile calendaristice reprezintă o componentă a culturii noastre tradiționale. Cele mai fastuoase și cele mai răspândite s-au dovedit a fi cele legate de Nașterea Domnului. Crăciunul este o sărbătoare principală anuală, la fel ca în majoritatea statelor creștine. Crăciunul a fost introdus odată cu apariția creștinismului în România.

Nașterea Domnului Iisus Hristos este sărbătorită în zilele de 25, 26 și 27 decembrie, iar seara de 24 decembrie este cunoscută și sub denumirea de Ajunul Crăciunului. Sărbătoarea Crăciunului datează încă din secolul al IV-lea, când Biserica Creștină a stabilit această dată nu întâmplător, ci pentru a concura cu nașterea zeului Soare din tradițiile păgâne. Mulți istorici ai religiei sunt însă de părere că Nașterea Domnului ar fi avut loc spre sfârșitul iernii. De altfel, există unele discrepanțe între datele la care se sărbătorește Crăciunul: creștinii ortodocși de rit vechi îl sărbătoresc pe 7 ianuarie, după calendarul Iulian, care este decalat cu 13 zile mai târziu față de cel oficial.

Tradiții de Crăciun în România

În România, există mai multe tradiții și obiceiuri de Crăciun, transmise din generație în generație. În dimineața de Crăciun este bine să ne spălăm pe față cu apă curgătoare, în care punem o monedă de argint. Vom fi astfel curați ca argintul, feriți de bube și beteșuguri, care vor merge pe vale-n jos. În noaptea de Crăciun mulți oameni lasă o lumânare aprinsă, de multe ori la icoana lui Iisus Hristos. Astfel, norocul va vedea casa în întuneric și va putea intra înăuntru.

Un alt obicei popular este atârnarea unei crenguțe de vâsc în case. Vâscul apare în mai multe culturi, iar originea sa nu este cunoscută. De exemplu, popoarele scandinave credeau că vâscul o reprezintă pe zeița dragostei, Friga, și că acele cupluri care se sărută sub vâsc vor fi împreună toată viața. În tradiția creștin-ortodoxă, se spune că acela care pune vâsc în casă va avea un an îmbelșugat, fericire și pace în familie.

La Mărișel, o localitate de lângă Cluj, un obicei străvechi de Crăciun este atât de frumos încât a fost inclus în patrimoniul UNESCO. Aici, în inima munților Apuseni, toate tradițiile sunt păstrate cu sfințenie. Există un obicei străvechi numit „Junii Mărișelului”: un grup de 10 tineri necăsătoriți, care în fiecare an vin la biserica din sat, după care ies în fața lăcașului de cult, dansează și colindă. La un moment dat, junii, le invită la dans pe fetele care nu sunt căsătorite.

Tradiția împodobirii bradului, tradiția lui Moș Crăciun

Tradițiile Crăciunului au fost îmbogățite de la an la an. Cei mici îl așteaptă an de an pe Moș Crăciun, iar cu câteva zile înainte de Crăciun se împodobește bradul. Obiceiul bradului de Crăciun ar fi apărut în Germania, unde legenda spune că Sfântul Bonifaciu a ordonat tăierea stejarilor, venerați de păgâni. În cădere, stejarii au distrus toți copacii din preajmă, mai puțin bradul, care a devenit de atunci un simbol al acestei sărbători și este împodobit în seara de Ajun.

Obiceiul colindatului

Proveniența cuvântului colind se găsește în latinul calendae. Numele a fost dat de romani sărbătorilor păgâne de Anul Nou. În acea perioadă copiii romanilor umblau din casă în casă și cântau „îmnuri”. De-a lungul timpului datina latină a fost preluată și adaptată la religia creștină.

Întâmpinată cu bucurie, Nașterea Mântuitorului aduce cu ea și o sumă de practici foarte vechi printre care de sărbătorile Crăciunului, cel mai frumos obicei este colindul. Colindele sunt cântecele cu care copiii, tinerii sau chiar și oamenii maturi întâmpină venirea lui Hristos pe pământ.

Una dintre cele mai îndrăgite tradiții de Crăciun este mersul cu colindul. În prima zi de Crăciun, colindătorii merg din casă în casă cu steaua în mână și le vestesc oamenilor nașterea lui Iisus prin cântece și poezii. Se spune că acela care nu le deschide poarta colindătorilor va avea parte de un an neroditor și de ghinioane în casă, cauzate de zgârcenia de care a dat dovadă. Colindătorii sunt primiți de gazde și cinstiți cu cozonac, sărmăluțe, preparate din carne de porc, colaci și vin.

Simbolismul colindelor de Crăciun.

Cei care umblă cu steaua cântă colinde, care amintesc de viața Domnului („Steaua sus răsare”, „Trei crai de la răsărit”). Cântecele de stea românești provin din diverse surse. Din lumea bizantină ortodoxă, din lumea bisericii catolice ori creațiile culturale ale neamului nostru.

Colinde românești de Crăciun

Steaua purtată cu ocazia colindelor se face din lemn ușor și are mai multe colțuri (5). Se împodobește cu hârtie colorată și are fixată la mijloc o iconiță cu Maica Domnului și Iisus Hristos. Când merg cu steaua copiii sunt uneori însoțiți de mascați care poartă și numele de țahondre sau turci (în Ardeal). Aceștia sunt de obicei adulți sau adolescenți care pot avea grijă de micii colindători. Grupul stelarilor trece pe la porțile caselor și întreabă: “Primiți cu steaua?...Primiți cu steaua?”. Se continuă cu: “Cine primește/ Steaua frumoasă/ Și luminoasă/ Cu colțuri multe/ Și mărunte/ De la nașterea/ Lui Hristos/ Dăruite.”

Obiceiul colindului cu steaua din Transilvania

Grupul colindătorilor este primit în casă sau în curte și atunci copiii încep a cânta colindele. La sfârșitul colindului ceata de colindători va primi răsplată. În vremurile vechi ei primeau covrigi,

nuci, mere, cozonac. Acum însă ei sunt răsplătiți cu bani. Când colindătorii pleacă din casa în care au colindat spun: “Noi ieșim, Dumnezeu intră”.

Repertoriul obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde și o seamă de datini, practici, superstiții, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine.

BIBLIOGRAFIE:

1. Constantin Eretescu –2007, Editura Compania, “Folclorul literar al ronânilor”
2. Narcisa Alexandru Stiuca - 2005, Editura Cartea de buzunar, ”Sărbătoarea noastră de toate zilele - Sărbători în cinstea iernii”.

SĂ NE CUNOAȘTEM TRADIȚIILE SĂRBĂTOAREA PAȘTELUI ÎN SATELE DIN JUDEȚUL ARAD

Camelia NAN, Școala Gimnazială „Aron Cotruș” Arad
Delia CĂȘUȚIU, Școala Gimnazială „Aron Cotruș” Arad

Precum Floriile, Crăciunul sau Anul Nou, Paștele este în unele zone din țară, un prilej prin care oamenii reînvie vechile tradiții. Se spune că păstrarea acestor datini aduc belșug, noroc și sănătate. Există însă și superstiții de care mulți țin cont cu mare atenție. Și în județul Arad în preajama sărbătorilor de Paște se respectă o serie de tradiții. Arădenii păstrează obiceiurile din Săptămâna Mare, moștenite din străbuni.

Potrivit obiceiului, păstrat în toate parohiile ortodoxe arădene, toaca trebuie să se scoată în dimineața zilei de Joia Mare. Primele bătăi anunță că Mântuitorul s-a așezat la masa Cinei celei de Taină. Toaca trebuie să fie confecționată din lemn cu rezonanță ridicată și se bate cu ciocane speciale. În satele din nordul județului Arad, Mădrigești, Iagnești sau Almaș, se mai păstrează obiceiul scoaterii treascului. Treascul este un minitun, confecționat dintr-o țeavă obturată la un capăt. La una din deschizăturile țevii se introduce carbit cu care se produc zgomote asemănătoare cu cele ale tunetelor. Treascul era menit să anunțe peste dealuri Moartea și Învierea Domnului Iisus Hristos. În Vinerea Mare, în curtea bisericilor se aprinde un foc mare, din cauciucuri de tractor care simbolizează flăcările Iadului și care va trebui să fie menținut aprins până în noaptea Învierii. Apoi, începând de sâmbătă seara și până după slujba Învierii, tinerii urcă pe dealuri de unde „trag” cu treascul pentru a anunța Învierea.

De asemenea, în Vinerea Mare, la mănăstirea Hodoș-Bodrog din județul Arad are loc o procesiune specială. Credincioși refac Drumul Crucii, pe un traseu vechi încă de la începutul secolului trecut. Procesiunea este oficiată de un sobor preoți și călugări. Drumul are 2 km, pe care credincioșii îl parcurg dus-întors, oprindu-se la cele 14 cruci, care reprezintă cele 14 patimi ale

Mântuitorului Iisus. Procesiunea este oficiată după modelul Patriarhiei Ortodoxe de la Ierusalim. Credincioșii se opresc la cele 14 cruci de pe drumul crucii, unde aprind lumânări și se roagă. Drumul Crucii reprezintă drumul pe care Iisus Hristos l-a parcurs cu Crucea în spate, urcând Dealul Golgotei și făcând cele 14 popasuri.

În localitatea arădeană Macea, se păstrează obiceiul oului potcovit. În urmă cu zece ani, Petru Socaci și-a pus îndemânarea la încercare și a încercat să pună potcoava pe un ou. După mai multe încercări a descoperit soluția de a străpunge coaja fină a oului, fără ca acesta să crape. Măiestria sa a trecut granițele iar celebrele ouă potcovite au fost admirate în Viena și pe la alte târguri europene. Sunt printre cele mai apreciate cadouri primite de cei apropiați fierarului. Oul trebuie găurit cu o seringă, golit de conținut după care se fixează potcoava de plumb.

În comuna arădeană Almaș, tradițiile se păstrează nealterate. Tradiția comunei spune că în momentul în care paștele intră în biserică, în Joia Mare, în fața bisericii trebuie să fie aprins un foc. Tinerii comunei au grijă să aprindă și să întrețină rugul din fața lăcașului de cult. De multe ori, iau parte la acest obicei vechi atât tineri ortodocși cât și neoprotestanți care spun că este vorba despre un obicei vechi al locului pe care îl respectă și ei. Băieții aleg bușteni mari, pe care îi împing în fața gardului bisericii, unde se aprinde rugul care va arde până în a treia zi de Paști. Rugul din fața bisericii prilejuiește și alt obicei, cel al încondeierii ouălor. Femei și fete, îmbrăcate în costume păstrate din generație în generație, se adună în jurul rugului pentru a încondeia ouăle. Bătrânele transmit meșteșugul celor tinere, așa cum l-au învățat și ele de la mamele și bunicii lor. Femeile împodobesc ouăle cu modele specifice Almașului, dintre care nu lipsesc creanga de brad sau frunza de stejar. Ele își confecționează singure și uneltele folosite pentru încondeierea ouălor de Paște.

La Chereluș este păstrat un obicei unic: în fiecare an, familia unui gospodar de vază din localitate își anunță intenția de a deveni „Nașul Paștelui”. În Joia Mare, acasă la Naș se reunește toată suflarea satului. Femeile, coordonate de soția acestuia, pregătesc „colăceii” tradiționali, un fel de gogoși de post, cu care sunt serviți sătenii înainte de a pleca în procesiunea spre biserică. În cinci coșuri se pun colăcei și câte 9 ouă vopsite. Întotdeauna numărul de ouă din coșare trebuie să fie impar. Sătenii se adună într-o coloană condusă de familia Nașului și pleacă spre biserică, de unde au fost scoși prapurii care au fost purtați de copii și tineri într-o procesiune pe străzile satului, revenind acasă la Naș. Aici oamenii, conform obiceiului, au fost omeniți cu pahare de țuică, sucuri și colăcei. Între timp, femeile și tinerele fete au pregătit un miel viu, pe capul căruia a fost pusă o cunună simbolizând cununa jertfei lui Hristos. După aproximativ o oră, se formează coloana a doua, în frunte cu zece fete, dintre care două au purtat coșul cu mielul iar celelalte opt, coșuri cu colaci și ouă vopsite. Au urmat tinerii cu prapurii bisericii, Nașul Paștelui, familia sa și sătenii. Procesiunea

se oprește la biserica din sat, unde preoții oficiază o slujbă specială. Coșurile rămân în altar pentru a fi sfințite în Noaptea Învierii. Mielul urmează și el să fie sacrificat în Ajunul Învierii.

BIBLIOGRAFIE

1. Internet
2. „Tradiții și locuri din Arad”- ghid realizat de Centrul Cultural Județean Arad

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ROMÂNEȘTI Crăciun și Anul Nou

Ionica CHIPER—Școala Gimnazială „Dan Barbilian”, Galați
Valentin POPA—Școala Gimnazială „Dan Barbilian”, Galați

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile (*locurile unde adăpostesc animalele*), iar femeile își curăță casele și pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, sarmale și alte bunătăți românești.

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie. În Ajunul acestei sărbători (seara dinaintea zilei de 25) în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor (*cântece specifice de Crăciun, care conțin acest mesaj*), după ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii sunt primiți cu bucurie deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper, apoi sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În Maramureș, cei care colindă sunt oameni în toată firea. Obiceiul este să treacă pe la fiecare casă, iar apoi, cu tot cu gazdele care i-au omenit (*ospătat, servit cu bunătăți*), să continue colindatul. Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun.

În Ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobi în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu betelă ori cu bomboane de ciocolată numite saloane. În aceste zile sfinte— 25, 26 și 27 decembrie — se respectă tradiții vechi de sute de ani. Colindatul este unul dintre aceste obiceiuri. Atât grupuri de copii, cât și grupuri de adulți se strâng laolaltă și merg să colinde la casele vecinilor

sau la casele altor oameni. Atunci se cântă „O ce veste minunată”, o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și „O brad frumos”. Totodată colindătorii sunt serviți cu produse alimentare (colaci făcuți în casă) sau bani. Persoanele de origine slave din România sărbătoresc și în data de 7 ianuarie Crăciunul pentru că de fapt Crăciunul lor este pe aceea dată la două săptămâni după Crăciunul românesc, ortodox.

Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc un colac – ce simbolizează soarele; de asemenea ei primesc mere și nuci. În ziua de Crăciun nu se spală rufele și nu se dă nimic de împrumut; animalele din ogradă primesc mâncare din belșug; se spune că dacă animalele se culcă pe partea stângă atunci iarna va fi lungă și geroasă.

Și în zona Moldovei, Crăciunul este o sărbătoare importantă. Toate activitățile ce au loc în ziua Ajunului sunt de fapt un ritual pentru protecția animalelor, a livezilor și a gospodăriei: femeile fac curat în toată casa și pregătesc colaci, iar bărbații au grijă să înapoieze orice lucru luat cu împrumut. Tot în această zi, femeile coc un colac de forma cifrei 8, care în primăvară urmează să fie afumat și pus între coarcele boilor ce ară pământul. În Ajun, femeile pregătesc masa de Crăciun, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare, multe dintre acestea fiind din carne de porc, sacrificat cu câteva zile mai înainte. Tot în ziua Ajunului încep să meargă colindătorii pe la casele oamenilor: de dimineață colindă copiii cei mai mici, spre după-amiază școlarii, iar către seară colindă tinerii.

În Bucovina se crede că toate colindele sunt rostite pentru ca diavolii să dispară, iar satul să fie curat în noaptea de Crăciun; de asemenea, se spune că este un mare păcat dacă o gospodărie are ușa închisă în Ajunul Crăciunului și nu poate să-i primească pe colindători. În Ialomița, cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări, melodiile și textele poetice ale colindelor fiind minunate. Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete și își alegun conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-ziși li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite.

Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea membrilor casei, adunați în prag, cântecele fiind întotdeauna însoțite de dansuri. Apoi, gazda invită colindătorii în casă, unde înainte de așezarea la masă pentru ospățul comun, vătaful (*liderul*) cetei poruncește să se cânte alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere colindătorilor.

Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu 'steaua' se deghizau în magi și vesteau marea minune.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță

Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece.

Capra - acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță (*de la bour*) în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (*din cauza înfățișării pestrițe a măștii*) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie, peste care se pune o altă hârtie, neagră, mărunț tăiată și încrețită, sau se lipeșteo piele subțire cu păr pe ea.

Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (*care înfățișează animale*) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității.

În prima zi a noului an, se merge cu **Plugușorul** și cu **Sorcova**, obiceiuri ce invocă prosperitatea și belșugul pentru gospodăria celui care primește colindătorii. Se spune că ceicare nu primesc cetele de colindători vor avea neazuri și sărăcie în anul ce vine.

În ajunul Anului Nou, în Moldova, cete de flăcăi și de bărbați de curând însurați pleacă cu Plugul. Străvechi obicei agrar (*care se referă la agricultură – cultivarea pământului – ocupație străveche a românilor*) derivat dintr-o practică primitivă, trecut printr-un rit de fertilitate, **Plugușorul** a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La sate, „Plugușorul” este însă extrem de complex, iar alaiurile care merg din casă în casă duc cu ele chiar un plug.

„*Aho, aho, ho-ho / Mâine anul se-noiește / Plugușorul se pornește / Si începe a brazda / Pe la case a ura / Iarna-i grea, omătu-i mare, Semne bune anul are / Semne bune debelșug / Pentru brazda de sub plug*”, sunt primele versuri ale Plugușorului, care tradițional secântă în ultima zi a anului. De asemenea, odată cu intrarea în Noul An, de Sfântul Vasile, este bine să se urez pentru bunăstare, iar în acest sens „**Sorcova**” este cel mai cunoscut colind.

Bibliografie:

<https://www.ienationala.ro/blog/index.php/2021/06/22/traditia-romaneasca-sarbatori-obiceiuri-si-tinute-specifice-culturii-nationale/>

PROIECT EDUCAȚIONAL

UNITED BUT DIFFERENT: THE U.K. vs. THE U.S.A.

Claudia CONSTANTIN
Colegiul Economic „Ion Ghica”, Brăila

Având în vedere numărul mare de zone de pe Pământ unde este vorbită limba engleză, este normal să apară diferențe de la o regiune la alta. În ciuda faptului că limba engleză din SUA și Marea Britanie este foarte asemănătoare, există suficiente diferențe între cele două variante ale limbii, pe care elevii ar putea să nu le înțeleagă întotdeauna. Astfel, proiectul își propune familiarizarea acestora cu asemănările și deosebirile celor două culturi.

Obiective cadru:

- Educarea atitudinilor și comportamentelor elevilor în vederea acceptării diversității, a toleranței și nediscriminării;
- Cunoașterea și respectarea diferitelor culturi în societate;
- Educarea abilității de a intra a relationa cu ceilalți indiferent de rasa, statut, religie, etc.;
- Desfășurarea unor activități menite să familiarizeze elevii cu cele doua culturi;
- Dezvoltarea creativității.

Obiective (privind elevii):

- Să identifice asemănările și deosebirile dintre cele două culturi prin intermediul activităților desfășurate;
- Să analizeze critic situații diverse, exprimându-și punctul de vedere;
- Să exprime sentimente, atitudini, trăiri personale, legate de tema propusă;
- Să stabilească relații de prietenie cu alți elevi prin derularea în comun a unor evenimente;
- Să manifeste atitudini pozitive față de aproapele lor;
- Să participe cu entuziasm în descoperirea celor doua culturi;
- Să realizeze o dezbatere pe tema propusă.

Resurse proiect:

Resurse umane: elevii și cadrul didactic

Resurse financiare: autofinanțare

Resurse de spațiu: sala de clasă

Resurse materiale auxiliare: laptop, audio-video, aparat foto.

Activitățile propuse:

Prezentarea asemănărilor și deosebirilor dintre cele două culturi

Împărtășirea amintirilor/experiențelor trăite în cele două țări

Concurs de spelling British vs. American English

Prezentarea lucrărilor realizate de elevi

Dezbateri între două tabere de elevi: UK vs. USA

Evaluare: realizarea unei dezbateri și a unei expoziții cu lucrările elevilor.

CULTURĂ ȘI TRADIȚIE FĂRĂ FRONTIERE

Anca DEMETER,
Liceul Tehnologic de Electronică și Automatizări „Caius Iacob” Arad

MOTTO:

„Eu mă numesc TOLERANȚA și călătoresc mult, acolo unde oamenii gândesc la fel. Eu sunt una din cele mai importante aspecte ale vieții, sunt răspunsul dat nevoilor oamenilor, sunt ogorul pe care-l seamănă aceștia cu dragoste și-l seceră din recunoștință, sunt căminul și masa, fiindcă la mine vin ființele, asemenea flămânzilor, căutând o oază de liniște. Eu nasc toate gândurile, toate dorințele, toate așteptările în tăcere și le împart într-o bucurie mută.”

Pornind de la această afirmație, din anul 2016, am implementat Proiectul ”**Ziua Etno– punte și legământ între națiile unei țări**”, prin care am promovat valorile umane, culturale, lingvistice și religioase specifice celor 18 minorități naționale, alături de populația română majoritară, prin eliminarea xenofobiei, a discriminării, a rasismului și prin îndemn la toleranță, respect, multiculturalism și dialog interetnic, toate acestea în contextul în care 18 Decembrie 1998, printr-o Ordonanță de Guvern, s-a stabilit să devină ZIUA MINORITĂȚILOR, exact după cele 18 minorități care conviețuiesc pe pământ românesc.

Activitățile din cadrul proiectului au fost diverse și au avut ca punct de plecare cunoașterea tradițiilor și a zestrei spirituale a comunităților etnice, precum și implementarea unui spirit civic față de valorile moral-etnice și spirituale ale poporului român și a etniilor ce conviețuiesc în județul nostru: tradiții de Crăciun; ”Dragobete sub cupola prieteniei”, Serbarea Florilor, prin realizarea unui dialog între virtuți, pentru a promova valorile toleranței interetnice, în formă artistică: ”Florarule, care este cea mai frumoasă floare?”; Simpozionul ”Apa în spiritualitatea românească”, cu o dezbateri pe tema ”Ciclul elementelor primordiale regăsite în cultura etniilor”; ”Satul european” și Expoziție de artă culinară: ”Meniuri tradiționale”.

Școala Elementară „Frăție și Unitate” Alibunar, Serbia

Printre instituțiile implicate amintim: Turnul de Apă, Muzeul Județean, Uniunea Sârbilor, Maghiarilor, Rromilor, Bulgarilor, Evreilor, Germanilor, Slovacilor, Școala Elementară "Frăție și Unitate" Alibunar, Serbia.

Scopul proiectului a fost acela de a descoperi și promova valorile și obiceiurile tuturor etniilor din județul nostru, precum și creșterea interesului pentru comunitate și locurile natale ca spațiu favorabil dezvoltării umane. Printre modalitățile de promovare amintim: DVD cu materialele prezentate și create în proiect și distribuirea lor în toate liceele din județul Arad, publicarea unei broșuri care să cuprindă prezentarea proiectului, iar diseminarea a vizat prezentarea proiectului și a rezultatelor sale cadrelor didactice și părinților, precum și realizarea de prezentări la activitățile metodice, seminarii – exemplu de bună practică.

Proiectul s-a finalizat cu realizarea unor produse realizate de elevi și de părinții acestora: pagini Web, organizarea unei expoziții: “Artă culinară și port popular”, albumul tematic: “Prietenia dincolo de etnie”, editarea unei broșuri: “Rețetar multiethnic”, realizarea unui album foto cu activitățile proiectului, elaborarea unui calendar cu obiceiurile românilor și ale minorităților naționale, precum și editarea unui calendar al practicilor agricole.

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ÎN CULTURA ROMÂNEASCĂ- portul popular femeiesc în Țara Zarandului

Liana Monia DETA
Colegiul Național „Elena Ghiba Birta” Arad

Tradițiile și obiceiurile sunt elemente esențiale ale culturii unei țări și ajută la menținerea identității naționale. În România, există o varietate de tradiții și obiceiuri care sunt încă păstrate și celebrate cu mare bucurie de către români.

Lumea din care face parte țaranul român a fost dintotdeauna bogată în obiceiuri și tradiții. Acestea par a fi pentru cei care le privesc din exterior, manifestări folclorice fabuloase. Pentru cei care le cunosc înseamnă, știu că aceste obiceiuri și tradiții ascund înțelegeri profunde, despre relațiile interumane și despre relațiile oamenilor cu natura.

Chiar dacă nevoia de îmbrăcăminte este una universală, portul popular a cunoscut, de la o localitate la alta, de la o perioadă istorică la alta, forme specifice, rezultatul fiind o bogăție de costume. Costumul popular din zona județului Arad prezintă o mare diversitate de forme și de ornamente. În lada de zestre locală costumul popular are un loc aparte. Piese de bază ale costumului sunt lucrate peste veacuri în același mod, conservatorismul românesc care le-a salvat, transformându-le într-o marcă identitară românească.

Din punct de vedere geografic, județul Arad cuprinde, la nord, Depresiunea Zărandului, închisă de ramificațiile deluroase ale Munților Codru Moma, ale Munților Zărandului și, într-o mică porțiune, de Munții Bihorului. Spre vest, de la aliniamentul localităților Mișca și Beliu, se găsește Câmpia Crișului Alb, iar spre sud, Câmpia Mureșului Inferior și Podișul Lipovei.

Indiferent în ce zonă a județului se regăsește, portul popular păstrează amprenta iscusinței țărăncilor valorificându-se astfel, o multitudine de modele tradiționale.

Materialele tradiționale, utilizate în zonă la confecționare îmbrăcăminte, a unei părți din accesorii și a încălțămintei, au fost pânza țesută în război, lâna și pielea de vită/pors/oaie. Pânza țesută în război a evoluat în timp, de la cea groasă și aspră spre o pânză mai subțire și mai fină. Calitatea pânzei a fost determinată, în mare parte, și de destinația hainelor, grosimea materialului fiind diferită la hainele de lucru față de cele de sărbătoare, care urmau să fie ornamentate.

În confecționarea costumelor populare din județul Arad s-a folosit 5 feluri de pânză țesută în casă, la război: pânza de tramă - obținută urzind misir și bătând cânepă, pânză învăluită - obținută prin urzirea misirului în amestec cu bumbac sau tramă cu bumbac și bătând cânepă, pânză de urzeală limpede - în care, în urzeală, se pune misir și cânepă în proporție egală iar la beteală se folosea numai bumbac, pânza cu chinari sau cu cinar - o pânză cu vrâste, obținută prin vrâstarea urzelii, cu un fir gros, introdus la

anumite intervale, frecvent întâlnită la costumele de sărbătoare. Această vrâstare se făcea în două moduri, fie punând la urzeală o parte cânepă și trei părți misir bătut cu bumbac fie folosind în loc de misir câte șase firuțe de bumbac răsucite, pânză de bumbac limpede sau pânză de misir fir în dinte - obținută din urzeală de misir șimbeteală de bumbac.

În satele din zonă, de pe malul Crișului Alb, țărăncile au folosit la ornamentarea costumelor, broderia plină și broderia spartă. Acestea se realizau prin anumite tehnici de cusut, pe care fetele le învățau în casă, încă din copilărie: cusătura trăsorește sau jurește, cusătura pe verbe, bătuțea sau festonul.

Componentele costumului femeiesc

Podoabele, baticul

Podoabele și anumite bijuterii se utilizau atât în ocazii ceremoniale (nuntă) cât și în ocazii festive (la biserică, la joc etc.). După locul în care se purtau, vorbim despre găteala capului, podoabe de gât și podoabe de talie. O primă piesă textilă, care acoperea concii (cozile erau cusute într-un concii) și îl ținea strâns, era ceapsa sau ceapța. Față de fete, femeile măritate umblă cu capul acoperit, cârpa de cap constituind, în comunitățile tradiționale, un semn de stare civilă.

Spătoiul și poalele

Spătoiul cu platcă, croit din stanuri drepte, netăiate la umeri, este purtat în depresiunea Gurahonțului, are părțile componente răscoite și este deschis în față pe toată lungimea cămășii. Poalele specifice județului Arad sunt poalele lungi și foarte largi. Confeționate din același material cu spătoaiele sunt cusute din mai mulți lați iar în partea de sus sunt încrețiturile și prinse într-o pânză îndoită numită pumnată. Ornamentele, executate cu ață colorată sau cu alb, sunt aplicate pe pumnată, la marginea de jos și la locul de îmbinare a laților. În partea de jos poalele se termină cu cipcă. De cele mai multe ori poalele sunt purtate având pe dedesubt alte poale mai puțin largi.

Zadia

Peste poale, s-au purtat numai în față un singur șorț numit zadie sau cârpă de încins. În mod obișnuit, această zadie era confeționată din doi lați din pânză de bumbac. Cârpa de încins este plisată și ornamentată, îngust, în partea de jos, cu motive florale, colorate cu mov, albastru și roșu. În timpul Primului Război Mondial, în zonă au intrat cârpele de încins negre, de catifea, cusute cu flori viu colorate în tehnica broderiei pline și cârpele de încins din glot, mătase neagră sau colorată, plisate cu cheie în lung.

Laibărul, zobonul

O piesă vestimentară femeiască foarte răspândită de pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, în zonă, a fost laibărul sau zobonul, din catifea sau mătase, croit scurt, strâmt pe corp și puternic răscroit în față. Iarna femeile purtau coturi mari după cap din lână iar la sărbători suman.

Încălțăminte

Vechea încălțăminte a româncelor din județul Arad a fost opinca din piele de bovină, cu gurgui. Aceasta a fost înlocuită, în secolul al XIX-lea, iarna, mai ales în momentele festive, cu păpuci cu tureac înalt și cu cizme, iar vara, cu topanci și șlarfe. În vechime, vara, când era cald, femeile umblau la lucru desculțe, iar iarna cu opinci din piele de vită, cu gurgoi, care erau încălțate peste obiele, iar mai târziu cu opinci de cauciuc. Nojițele de la opincile de piele erau trecute prin niște cheutori prinse de opincă și se împleteau până la genunchi.

Astfel, costumele populare femeiești din această minunată zonă, dincolo de priceperea de care era nevoie la țesut, cusut, brodat, presupune evident și sentimente, uneori povești de viață care parcă prind glas doar la o simplă privire. Cine îmbracă astăzi costumele populare fie al său, fie al mamei, bunicii, uneori chiar străbunicii simte ceva din structura sufletească a celor care, și altădată îl purtau cu mult drag.

BIBLIOGRAFIE:

Elena Rodica Colta, „Portul popular din județul Arad”, Editura Ednologică, București, 2014

George Manea, „Încercare de zonare etnografică a județului Arad”, în Tibiscus Etnografie, Timișoara, 1978

Tereza Mozeș, „Portul popular din Bazinul Crișului Alb”, Oradea, 1975

WEBOGRAFIE:

<http://orientromanesc.ro/2019/06/12/tara-zarandului/>

<https://etnotique.ro/portul-popular-din-arad-sicula-2/>

CASE ȘI SUFLETE DE LA SAT

Ionela FILIPAȘ
Liceul Teoretic *Jozef Gregor Tajovsky*, Nădlac

Locuitorii din Căpruța, satul de pe Valea Mureșului, se mândresc adeseori cu numele pe care îl poartă, valorificând ideea de *nomen est omen*, dar mai cu seamă, se mândresc cu ceea ce au realizat de-a lungul vieții, acest aspect reflectându-se în imaginea casei și a gospodăriei fiecăruia.

Își primesc goșcii (musafirii), ominindu-i (tratându-i) cu mult fast, indiferent cu ce ocazie le este trecut pragul casei, etalându-și buna-stare a familiei și a numelui ei.

Fiecare locuință a satului se constituie ca o oglindă care îmbină armonios semnele spiritualului și cele ale materialului.

Casa reprezintă pentru omul din Căpruța, locul sacru, aranjat și organizat după *propriul chip* și după propria-i pricepere, individul de aici, conștientizând că este, mai tot timpul, analizat de către ceilalți membri ai comunității, iar gospodăria sa devine un etalon al bunului simț și al bune orânduiei. De aceea există câteva reguli esențiale, ce-i drept, nescrise, dar cunoscute de către toți sătenii, cu privire la orânda (curățenia) dinaintea casei, ocolului ori a sobițelor (camerelor).

Așadar, în cele ce urmează, ne propunem să înfățișăm casa din Căpruța, pornind de la premisa faptului că, această construcție are rol de matrice inițiativă în evoluția individului, care, de mic copil, începe să străbată încăperile, rând pe rând, reușita trecerii dintr-o încăpere în alta, pătrunderea în curte, apoi în drum, nefiind altceva decât parcurgerea unei hărți geografice exterioare, peste care se suprapune o hartă interioară a omului aflat în devenire.

Casa și gospodăria căprucenilor reprezintă consecința unei culturi ale cărei coordonate sunt statornicia și conștientizarea valorilor tradiționale.

Chiar dacă se pot observa elemente de arhitectură preluate din mediul urban, unele case din localitatea Căpruța respectă încă elemente specifice satului de pe Valea Mureșului, fiind mărturii ale meșterilor din această zonă, reflectând mentalitatea colectivității de aici.

Fire din poveștile sătenilor, cu privire la istoria locuinței și a locuirii în satul Căpruța, țes în imaginația celui ce ascultă, tabloul unui adăpost, ce a evoluat în timp, ajungându-se de la locuința monocelulară (cu o singură cameră), prevăzută cu un mic târnaț (prispă), la locuința cu două sau trei încăperi, ori, în unele cazuri (mai rar) cu două nivele, materialele de construcție tradiționale fiind cu cele industriale (ciment, cărămidă, țiglă, etc.).

Memoria colectivă orală rămâne un element elocvent în istoria locuinței, mărturisind despre tranziția unor perioade istorice dificile sau benefice, care au determinat restrângerea, respectiv dezvoltarea spațiului destinat locuirii.

Privind retrospectiv, în urmă cu aproximativ un secol, locuințele din satul Căpruța aveau un aspect simplu, având o încăpere, care slujea atât dormitului, cât și pregătirii hranei, cu vatră, muruită din timp în timp, cu mâna, cu un amestec de pământ, apă și balebă de cal. Rar existau două încăperi, în acest caz, una dintre ele (cea de la drum) era rânduită spre păstrare, acolo intrându-se, mai ales, în zilele de sărbătoare (aici se păstrau lada de zestre a fetelor și unele alimente: nuci, gutui, struguri uscați, etc.).

În colnă își aveau loc căldarea pentru fiert mâncarea porcilor, cuptorul de copt pâine (o dată pe săptămână sau chiar o dată la două săptămâni, atunci când nu prea era din ce să se plămădească [după cum mărturisește Elena Ciucuriță]), ustensilele necesare pentru copt pâinea (troaca sau copaia, pana de găscă pentru măturat vatra cuptorului, lopătarul, etc.). Cuptorul de pâine servea și la coacerea diverselor poame (mere, prune, pere), care erau așezate apoi în pod, pentru a fi consumate în timpul iernii (aceste poame uscate reprezentau un aliment de bază, peste iarnă, alături de chisăliță [rezultată din fierberea prunelor pentru țuică], care se pârgălea ori servea la conservarea murăturilor).

Tot în colnă se găsea pârlăul de leșiat, din lemn, cu trei picioare, obiect în care erau spălate hainele cu leșie din cenușă. Rufele erau lăsate de seara până dimineața, iar a doua zi erau bătute cu maiul, acasă sau la vale (pârâu).

Târnațul casei era destinat atât depozitării unor obiecte casnice, cât și dormitului pe timp de vară.

Fiecare casă avea anexat grajdul pentru vite (în special vaci și cai), dimensiunile acestuia variind în funcție de poziția socială pe care o ocupa familia respectivă în sat.

Astăzi, în ceea ce privește aspectul estetic, dar și utilitatea, am putea afirma că, în satul Căpruța s-a generalizat casa cu trei, patru sau chiar mai multe camere, distribuite în două părți, despărțite de curte, căprucenii utilizând frecvent noțiunile de (a locui în casa de) *sus* sau *jos*, acest fapt sugerând elementul calitativ, nu neapărat o poziționare etajată a camerelor.

Alături de camere, stă acum și nelipsitul hol de intrare, de cele mai multe ori, spațios, păstrându-se de asemenea și *camera de primire*, utilizată, bineînțeles, în scopul primirii și cazării oaspeților.

Contemporaneitatea a adus diverși factori, care au influențat arhitectura locuinței căprucene, resimțindu-se în acest caz prezența aspectelor din mediul urban (pavaje în curte, arcade, coloane, baia și bucătăria cu apă curentă, etc.)

În Căpruța, au mai rămas puține gospodării care să mai vorbească clar despre trecut, grăitoare și comune majorității caselor fiind, poate, grădinița pentru flori din fața casei, cel de-al doilea ocol amenajat și destinat creșterii păsărilor, ori via de peste curte, care oferă umbră pe timpul verii. În cele mai multe cazuri, gardurile tradiționale (din stobori)

au fost înlocuite cu garduri de zidărie ori prefabricate, iar porțile din fier forjat au luat locul celor din lemn.

Pentru căpruceni, timpul a fost mereu măsura tuturor lucrurilor: a măcinat odată cu trecerea sa, ducând la estomparea sau chiar la dispariția unor lucruri (fenomene) specifice satului, dar, pe de altă parte a conținut mereu, în stare latentă, imaginea noului și a devenirii.

Bibliografie:

Ciuhandu Gheorghe, *Românii din Câmpia Aradului de acum două veacuri, cu un excurs istoric până la 1752 și însemnări istoric-politice ulterioare*, Ed. Diecezana, Arad, 1940.

Pătruț Ioan, *Nume de persoane și nume de locuri românești*, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1984.

Interviuri realizate cu localnicii Ciucuriță Ioan și Ciucuriță Elena.

INTERFERENȚELE LITERATURII CU ISTORIA ȘI ARTELE

Proiect educațional interșcolar

Laura FULGER, Colegiul Național „Vasile Goldiș” Arad
Mădălina MATEUȚ, Colegiul Național „Elena Ghiba Birta” Arad

Pornind de la viziunea generației tinere actuale, promotoare a ideii de *interconectivitate*, într-un gest de necesară reconsiderare a istoriei și a ideii de *frumos*, proiectul educațional interșcolar *Interferențele literaturii cu istoria și artele* intenționează o reconfigurare a spațiului cultural-artistic familiar tinerilor, printr-o incursiune în istorie, literatură, artele plastice și muzicale, aflate în *interconexiune*. Tânărul va beneficia astfel de posibilitatea traversării a secole de istorie – implicit de istorie literară, istoria artei și istoria muzicii – conectându-se cu destinații virtuale diverse, pe care istoria le-a transformat în evenimente, iar literatura, muzica și pictura, în artă. Vastitatea *spațiului* ales pentru acest periplu în istorie este calculată, traseul vizat concentrând cele mai variate informații și fapte istorice și localizând opere de artă incontestabile, așa încât tânărul va avea posibilitatea de a-și redefini personalitatea printr-un bagaj de noi cunoștințe de veritabilă calitate.

Inițierea unui proiect educațional interșcolar se vrea a fi un mijloc de reconfirmare a multiplelor valori literare românești proliferate la interferență cu istoria și cu domeniul vast al artelor.

În acest context, profesorii implicați în proiect și colaboratorii acestora își vor asuma responsabilitatea de a-i îndruma pe cei tineri să îndepărteze „colbul de pe cronice bătrâne”, pentru a (re)zugrăvi „pânzele posomorâte” ale predecesorilor, (re)deșteptând talentele tinerilor care vor avea de croit o nouă cale, detașată de aceea a nonvalorii/ a pseudovalorii și a superficialității.

Proiectul își propune să le formeze elevilor competențe culturale, analitice și comunicaționale transdisciplinare și transversale, centrate pe dezvoltarea multilaterală a personalității lor și pe eficientizarea capacității lor performative în cadrul școlar.

Activitățile din cadrul proiectului urmăresc documentarea în acord cu temele propuse, sintetizarea și utilizarea coerentă a informațiilor, în scopul participării competitive la concursurile de diverse tipuri, desfășurate la datele stabilite într-un program proiectat în prealabil.

Proiectul de tip concurs „Interferențele literaturii cu istoria și artele” conține cinci activități ce se pot desfășura pe parcursul unui an școlar. Activitățile propuse sunt sintetizate în tabelul următor și implică două secțiuni principale ce rezultă în special din interferența literaturii cu istoria, respectiv cu artele plastice.

TITLUL ACTIVITĂȚII	SECȚIUNE CONCURS
<p style="text-align: center;">1. „Evul Mediu în literatură și artă, sub auspiciile istoriei”</p>	<p style="text-align: center;">Secțiunea A.</p> <p style="text-align: center;">A1. Concurs de PORTOFOLII TEMATICE (participare indirectă)</p> <p style="text-align: center;">A2. Concursul de DEZBATERI, ORATORIE ȘI RETORICĂ „Tribuna Școlilor Arădene” (participare directă)</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Secțiunea B. Concurs de lucrări plastice: <i>„Galeria monumentelor și personalităților marcante din istoria românească/ a lumii” (clădiri/ monumente istorice/ personalități din era medievală)</i></p>
<p style="text-align: center;">2. „Curențele culturale în literatură și arte”</p>	<p style="text-align: center;">Secțiunea A.</p> <p style="text-align: center;">A1. CONCURS DE ESEURI ȘI REFERATE ȘTIINȚIFICE Tema: <i>Curențele culturale – istoric și manifestări artistico-literare de-a lungul timpului.</i></p> <p>Eseurile structurate vor aborda opere ale unor scriitori din literatura română sau universală, raportate argumentativ la curențele sau orientările literare corespunzătoare.</p> <p style="text-align: center;">A2. CONCURS DE FANFICTION</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proza va fi un fanfiction original, sub formă de one-shot, integral, având între 3 și 10 pagini. • Poezia va respecta stilul poetului romantic/ simbolist/ modern/ tradiționalist/ neomodernist/ postmodernist (ales). <p style="text-align: center;">A3. MASĂ ROTUNDĂ (participare directă)</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Secțiunea B. Concurs de lucrări plastice: <i>„Portrete și autoportrete de-a lungul timpului”</i> <i>(portrete/ autoportrete realizate în stilurile specifice curențelor artistice - realism, impresionism, expresionism, suprarealism etc.)</i></p>
<p style="text-align: center;">3. „Incursiune în istoria regalității</p>	<p style="text-align: center;">Secțiunea A. Concurs de PREZENTĂRI POWERPOINT</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Secțiunea B. Concurs de portrete:</p>

românești în context european”	„Galeria personalităților care au marcat istoria românească / a lumii” (regi și regine, artiști care au revoluționat arta, mari scriitori)	
4. „Conflagrațiile mondiale - pagini de istorie și confluente literar-artistice”	<p>Secțiunea A. Concurs de cultură generală și talent</p> <ul style="list-style-type: none"> • coordonate istorice și literar-artistice (bibliografie selectivă); • vizionare de track-uri - filme de referință/ documentare (alese potrivit temei generale; exemple: „Nimic nou pe frontul de vest”, „Ultima noapte de dragoste”, „Lista lui Schindler”, „Pianistul”, „Jurnalul Annei Frank” etc.); set de întrebări bazate pe interferențele filmului artistic/documentar cu istoria/ cartea ecranizată; • joc de rol/ dramatizare - improvizație (fiecare echipă va primi un fragment de roman/ jurnal pe tema generală a activității sau tangențială acesteia – „Băiatul cu pijamale în dungii”, „Pianista de la Auschwitz”, „Fata cu paltonul albastru”, „Războiul care mi-a salvat viața”/ „Războiul care m-a învățat să trăiesc”, „Jurnalul Annei Frank” etc. – pentru momentul de etalare a talentului, prin dramatizare) 	
	<p>Secțiunea B. Concurs de lucrări plastice/ proiecte:</p> <p>„Arta în contextul celor două Războaie Mondiale” (influența conflagrațiilor mondiale asupra artei/ artiștilor timpului)</p>	
	5. „Comunismul - Recurs la memoria comunității”	<p>Secțiunea A. Concurs de reportaje/ interviuri/ eseuri</p> <p>„România liberă” [Impactul comunismului asupra individului/ familiei și asupra literaturii și a celorlalte arte]</p>
<p>Secțiunea B. Concurs de lucrări plastice:</p> <p>„Artă și contestație în epoca comunismului”</p>		
Concursul „Interferențele literaturii cu istoria și artele”. Decernarea premiilor		Secțiunea A
		Secțiunea B

Modalitățile de monitorizare și evaluare a proiectului. Evaluarea internă a proiectului va consta în atragerea unui număr mai mare de elevi în activități de acest gen; creșterea prestigiului unităților de învățământ; implicarea/ mobilizarea elevilor în activități extracurriculare; evaluare externă a proiectului: un număr cât mai mare de apariții și de aprecieri în mass-media. Indicatorii de evaluare a proiectului vor viza obținerea de premii la toate activitățile propuse; elevii să fie mulțumiți de rezultatele obținute și de activitățile desfășurate în cadrul proiectului.

Modalități de asigurare a continuității/ sustenabilității proiectului. Dorința profesorilor coordonatori este de a implica și alte cadre didactice în activitățile propuse în acest an școlar sau în cei care urmează. Durabilitatea proiectului „**Interferențele literaturii cu istoria și artele**” va fi asigurată prin: continuarea activității grupului de inițiativă/ acțiune constituit în cadrul proiectului; continuarea implicării elevilor ce vor fi dobândit noi abilități pe parcursul proiectului; menținerea/ dezvoltarea parteneriatului încheiat în cadrul proiectului.

Modalități de promovare/ mediatizare și diseminare a proiectului. Promovarea se va realiza prin afișe, pliante distribuite în cadrul unității școlare și a partenerilor.

În cadrul proiectului, diseminarea va fi asigurată la nivelul unităților școlare, la nivelul comunității educative largite (alte instituții de educație), la nivelul comunității locale.

OBICEIURI ȘI TRADIȚII INEUANE

Ancuța GONTEANU
Școala Gimnazială Ilarion Felea, Arad

Ineul este un oraș în județul Arad, Crișana, România. Situat la o distanță de 57 km față de municipiul Arad, orașul Ineu ocupă o suprafață de 116,6 km² la contactul Depresiunii Crișului Alb cu Câmpia Crișurilor. Ineul este principala poarta de intrare în Țara Zarandului. Orașul are în componență și localitatea rurală Mocrea.

În 28 decembrie 2022, prin hotărâre de guvern, după mai bine de un an de „activități pregătitoare”, orașul Ineu a devenit stațiune turistică de interes local, punctul de atracție fiind Cetatea Ineului.

(Cetatea Ineului)

În următoarele rânduri voi prezenta câteva tradiții și obiceiuri ale ineuanilor, făcând referire la obiceiurile păstrate din moși-strămoși și până în prezent.

Unul dintre obiceiuri este îmbrăcarea straielor populare, Duminica sau în zi de sărbătoare, pentru a merge la biserică. Acest port popular este un frumos veșmânt, țesut cu sudoare de bunicile noastre. Acesta este însoțit de *banii de la grumaz* și *cotuțul*.

(portul ineuan)

(țesutul la război)

(bani la grumaz)

Alt obicei, care se organizează în fiecare an, Lunea după Paște, este **Hora Ineuană**. După slujba religioasă din a doua zi de Paște, lumea se adună în centrul orașului, mai exact în fața bisericii, pentru a se prinde în horă. Primarul, preoții și alte oficialități ale orașului încep hora alături de echipa de dansuri a orașului, apoi li se alătură tineri și bătrâni, cu mic cu mare, pentru a întinde hora împreună.

(Hora Ineuană)

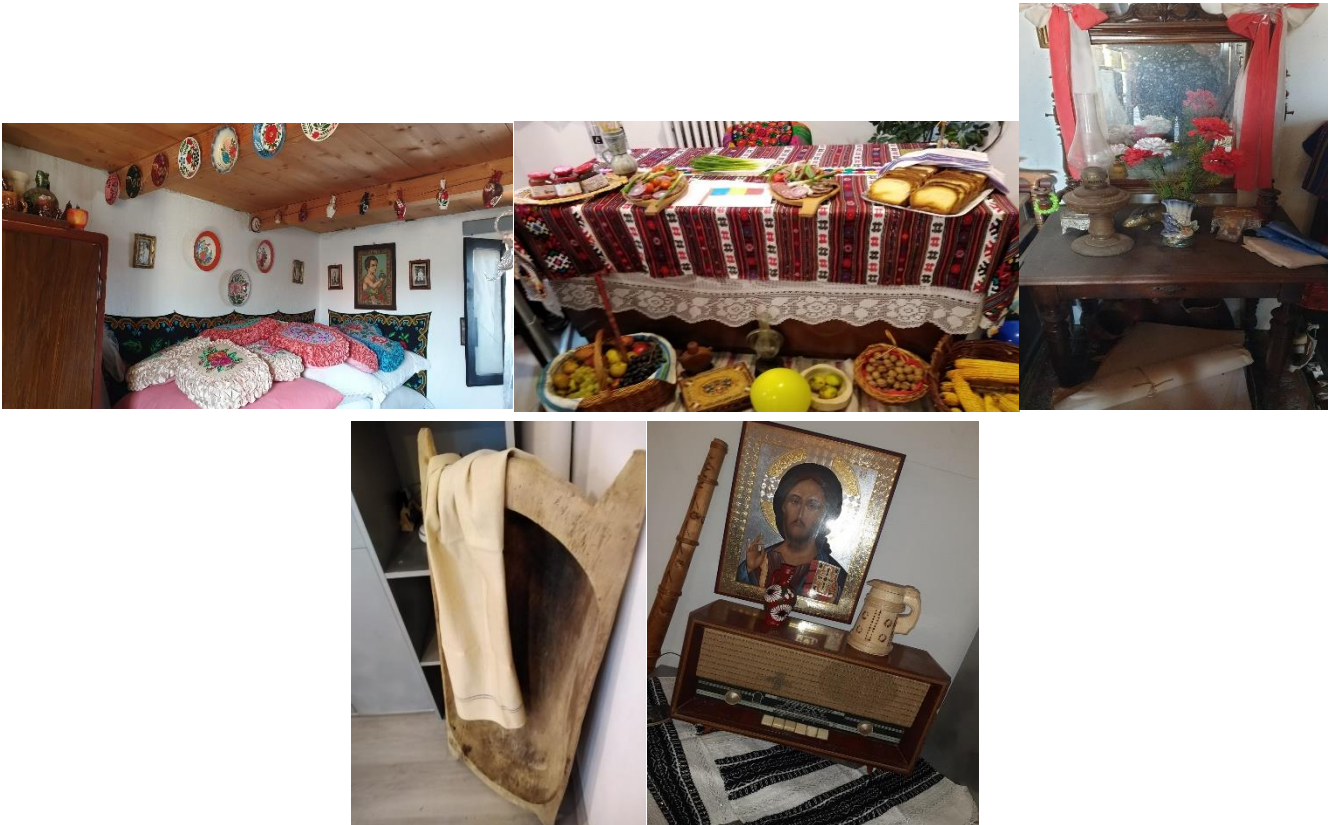
Un alt obicei întâlnit la ineuani este făcutul **plimezului**. La sfârșitul lunii August, când prunele sunt coapte și numai bune de făcut plimez, bărbații sapă groapa, în timp ce femeile pregătesc cu bucurie prunele. Imaginile următoare arată modul cum se face plimezul.

Tot un obicei păstrat din străbuni este **surechiul** (culesul strugurilor și stoarcerea vinului) . Ineuanii dețin plantații de viță de vie în dealul Mocrea de lângă Ineu. În fiecare an, în prima Duminică a lunii octombrie, când strugurii sunt bine copti, toată lumea face surechiul.

În ultimele rânduri vreau să vă prezint camera țărănească ineuană și câteva obiecte moștenite de la bunici.

BIBLIOGRAFIE: - Dan Ghinea, *Enciclopedia geografică a României*, Editura Enciclopedică, București, 2000.

- Imagini culese din surse proprii de la vecini, bunici, etc.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Ionica CĂLIN
Liceul Teoretic „Mircea Eliade”, Galați

„Fondul nostru popular este singura valoare în manifestarea colectivă artistică și spirituală a umanității. El singur ne poate fixa în timp și spațiu.” (Mihail Sadovenu)

În contextul unei lumi aflate în plină schimbare cu o repeziciune uimitoare, când progresul și informația cunosc cele mai înalte culmi, suntem antrenați în fel de fel de activități ce presupun eficiență, mașinism, rutină, fiind acaparați de multiple invenții, care, paradoxal, ne îndepărtează de natura umană în favoarea unei existențe predefinite, conformându-ne și standardizându-ne, după modelul statelor ce au cunoscut o evoluție socio-economică de invidiat. Uitam că trăim pentru noi, pentru ceea ce am fost, pierzând din vedere esențialul – suntem unici prin valorile noastre, capabili să împărtășim iubire și fericire prin tradițiile noastre, să ne apropiem unii de ceilalți prin obiceiul românesc de a-și întâmpina semenii cu bunătate, căldură și voie bună.

Luna decembrie este o perioadă încărcată de semnificații creștine, dar și păgâne care pun în valoare esența sufletului românesc, multe din manifestările culturii sud-estice păstrându-se până în zilele noastre, evident, subordonându-se evoluției societății, putându-se vorbi de o *dinamică a tradiției*.

Datina reprezintă un obicei, o deprindere, consimțită în timp și devenită tradițională pentru o colectivitate de oameni. Datinile sunt manifestări complexe, adevărate spectacole populare, pline de pitoresc, îndrăgite deopotrivă de copii, tineri și vârstnici. La baza lor stă credința că prin ele pot fi influențate fecunditatea și fertilitatea în ipostaza vieții umane și în aceea a regnului vegetal și animal, apărarea sănătății, ocrotirea casei și a recoltei

Ele s-au cristalizat în epoci istorice și în împrejurări de viață diferite, fiind, la origine, legate de practici primitive peste care s-au suprapus rituri magice. Cu timpul, semnificațiile magice străvechi s-au pierdut, dar obiceiurile au continuat să fie practicate, îndeosebi datorită laturii lor scenice dramatice. Datinile pun în relație trei termeni fundamentali: un protagonist (un individ, o ceată, un grup) - care transmite mesajul și funcția lui magică; un beneficiar (destinatarul) - care receptează mesajul și suportă funcția lui magică; forța magică sau mitică, prin definiție sacră, care asigură eficiența rituală.

În timpul iernii, românii prăznuiesc cele mai importante sărbători, atât din punct de vedere religios, cât și din punct de vedere laic.

Sărbătorile încep cu seara Sfântului Nicolae, 6 decembrie, când copiii pregătesc ghetuțele pentru a primi darurile moșului și se încheie cu sărbătoarea Sfântului Ion, 7 ianuarie. Încă din seara Sfântului Nicolae, colindătorii, adunați în cete și rânduiți după criterii de vârstă și neam, încep să se pregătească

pentru parcursul ceremonial ce-l au de îndeplinit. Însă, cea mai așteptată sărbătoare de iarnă este **Crăciunul, bucuria Nașterii Mântuitorului, Iisus Hristos.**

Colindatul domină sărbătoarea Crăciunului, în timp ce în jurul sărbătorii Anului Nou sunt grupate celelalte obiceiuri. Despre colinde s-a spus că „vin tocmai din lumea obștilor sătești, copilăria omenirii fiind crescută în colinde și imnuri”. Colindele cunosc o mare varietate tematică în spațiul românesc: colinde agrare, colinde cosmogonice, colinde de zori, colinde de fereastră, colinde de trecere (de la vechiul la Noul An), colinde religioase etc.

Pe aria județului Galați, obiceiurile sunt bine conservate și chiar dacă cei care le practică astăzi nu mai au conștiința sensurilor originare ale manifestărilor, ei le transmit cu convingerea că își îndeplinesc datoria față de comunitate. S-a scris și s-a vorbit foarte mult despre colinde, despre felul în care le-au înțeles strămoșii noștri, le-au trăit, le-au simțit, despre modul în care le-au transmis peste veacuri.

„Datinile sunt vechi, vechi de tot, de pe timpul romanilor. Când romanii n-aveau cele trebuincioase ale vieții lor, treceau Dunarea dincoace, în România, adică în Dacia, și veneau cu colindele, cu plugușorul, cu toate obiceiurile care se mai păstrează și astăzi, și lumea le dădea bani, cereale și alte cele...”

Obiceiurile sunt lăsate ca moștenire și trec de la bătrâni la tineri și de la om la om, și toate acestea s-au păstrat prin viu grai: eu am auzit de la tatăl meu, eu am spus la băieții mei, ei au spus la copiii lor și așa s-au extins și s-au pastrat.” (informator Danaïla Ionascu, 83 ani.1965, com.Costache Negri, jud. Galați)

Prezint mai jos o altă mărturisire despre tradiții și obiceiuri de iarnă din orașul Galați, specifice cartierelor Vadu Ungurilor (zona Parc CFR) și Lozoveni (statuia Spiru Plăcintaru)

Tradiția specifică locurilor impunea organizarea unei hore în ziua de Crăciun și de Sfântul Ion. Pentru această manifestare, trebuia să se respecte anumiți pași care țineau de o lege nescrisă.

În ziua anterioară horei, se mergea cu colindul ori plugușorul, în vederea strângerii banilor pentru plata muzicanților. Cetele de flăcăi care puneau la cale această manifestare tradițională, (distingându-se prin faptul că aveau pe cap o căciulă la care era prins tricolorul sau o bancnotă de 100 lei) se deplasau călare, urmați de băieții care jucau colacii dăruți de domnișoarele caselor colindate, colaci împodobiți cu steagul românesc și bani. Alaiul era format și din muzicanți și, acolo unde gazda era mărinimoasă, se încingea o horă de pomină în curtea proprietarului.

Există o regulă ca cetele să colinde în cartierul vecin și era de dorit ca să nu se întâlnească între ele. Seara, era organizată hora în locuri bine stabilite unde erau invitați toți de la mic la mare.

Astăzi nu se mai practică acest obicei, a rămas doar frumusețea amintirilor unuia dintre flăcăii participanți cândva la horă, domnul Dima Istrate, profesor la Liceul Tehnologic „General de Marină Nicolae Dumitrescu Maican” din Galați.

Datinile și obiceiurile sunt pentru noi ceva sfânt, ele fac parte din cultura tradițională a neamului românesc, ne leagă de strămoșii noștri, sunt o dovadă certă că avem un trecut și ne putem crea un viitor.

Bibliografie

COMAN, Mihai. *Izvoare mitice*. București: Editura Cartea Românească, 1980.

DENSUȘENU, Nic. *Vechi cântece și tradiții populare românești*. București: Editura Minerva, 1975.

FOCHI, Adrian. *Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea*. București: Editura Minerva, 1976.

NICOLAU Irina, *Ghidul sărbătorilor românești*. București: Humanitas, 1998.

PAMFILE, Tudor. *Mitologia poporului, româ*. Editura Vestala, 2014;

SEVASTOS, Elena D.O. *literatură populară*. București: Editura Minerva, 1990.

EXEMPLU DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN MEDIUL ONLINE

Florina KOVACS
Școala Gimnazială Livada, Comuna Livada

Știm cu toții faptul că, școala online ne-a schimbat pe toți. Ne-a schimbat stilul de predare, în totalitate. Niciodată clasa online nu va lua locul clasei vii. În timpul școlii online mă simțeam tristă și nerăbdătoare: îmi doream să mă întorc în clasă. Munca online e consumatoare de timp și energie, iar satisfacțiile nu sunt aceleași pentru că le lipsesc sentimentele.

Pentru că sunt prietenă cu tehnologia și obișnuiam și înainte să utilizez în activitățile mele la clasă, am început să caut cele mai bune alternative: platforme, instrumente, etc. Prima dată m-am gândit să creez un proiect eTwinning, dar, având elevi foarte mici, clasa I, am realizat că nu se vor putea descurca singuri, fără ajutorul unui adult. Atunci le-am dat teme pe emailul părinților sau pe grupul clasei : elevii aveau de citit texte scurte, aveau de transcris sau de copiat câte un text, iar la matematică de rezolvat exerciții și probleme în cantitate moderată, firește. De mare ajutor mi-au fost manualele digitale, care, deși nu sunt interactive, sunt totuși disponibile pe internet.

La un moment dat, mi-am dat seama că e nevoie de mai mult. De un loc unde să ne vedem, să avem toate temele împreună, să lucrăm sincron. Așa, la o săptămână, am hotărât să creez o clasă în Google

Classroom și acolo suntem și acum. Am norocul să profez într-o școală cu o bază materială și financiară foarte bună, drept pentru care, toți dascălii am participat la un curs de perfecționare în ceea ce privește utilizarea diferitelor platforme educaționale. Mi-a prins tare bine!

Utilizarea aplicațiilor care au caracter interactiv și care sunt colaborative sunt mereu plăcute de copii. Am creat o mulțime de resurse utilizând platforme și instrumente educaționale precum: learningapps.org.; wordwall.net; quizz.com; purposegames.com; liveworksheets, etc. De asemenea, de fiecare dată caut să găsesc metode și exerciții care să-i incite și să îi provoace. Un exemplu ar fi sărbătoarea Crăciunului. Școala noastră fiind în scenariul roșu, nu puteam lăsa să treacă această sărbătoare fără să o evidențiem. Am realizat un filmuleț pe Youtube și le-am trimis tuturor părinților invitație pentru a- l accesa. S-au bucurat enorm (<https://youtu.be/NIDIn6kk2Ek>).

Resursele cuprinse în Ciclul Achizițiilor Fundamentale- Clasa I- sunt minunate! Elevii apreciază, mai ales, fișele și prezentările interactive deoarece pot colabora și învăța împreună. Aceste resurse sunt centrate pe elev, favorizează creativitatea și descoperirea de noi interpretări, iar interacțiunea mea cu ei este liberă, fără constrângeri. Voi continua să utilizez Google Classroom și, măcar o dată pe săptămână, elevii vor primi o temă de rezolvat acolo. De asemenea, voi continua să creez resurse online pe care le vom folosi la ore și în proiecte și vom continua să utilizăm tabletele și telefoanele mobile în învățare.

Am insistat pe comunicarea cu părinții, mai mult ca niciodată. Părinții s-au adaptat și ei la acest nou mod de a face școală. Mi-am dat seama că și ei aveau nevoie de suport din partea mea. Dacă părinții știu unde și când să se uite pentru a găsi informațiile de la mine, ei vor face o treabă mai bună în a-i ajuta pe copii. Am comunicat săptămânal, prin întâlniri scurte pe Google Meet sau prin mesaje video, scurte. Astfel, ei vor fi capabili să-și ajute mai bine copiii, dacă înțeleg cum să utilizeze tehnologia.

De asemenea, am realizat că nu e ușor să fii profesor în online. Lecțiile trebuie pregătite cu mare atenție, materialele la fel, a da feedback constructiv este obligatoriu, deci este destul de stresant. Dar, pe lângă cursul mai sus amintit, am participat și la o mulțime de webinarii, întâlniri și am cunoscut atâția oameni interesați de binele educației și de viitorul școlii în România, încât pot spune că a meritat stresul. Dacă nu aveam competențe digitale , cred că școala online ar fi fost pentru mine mult mai stresantă și obositoare pentru că ar fi trebuit să recuperez din mers. Și nu e ușor. Orice profesor, în societatea postmodernă, ar trebui să dovedească competențe digitale. Mi-am dezvoltat cele opt competențe- cheie, dar nu se poate învăța online fără abilități tehnologice, care includ: abilități informatice de bază, abilitatea de a lucra cu aplicații software, abilități de căutare pe internet, competențe pentru predarea asincron-sincron.

BANATU-I FRUNCEA

PROIECT EDUCAȚIONAL

Renate Aura KOZILEK, Grădinița P.P nr.5 Lugoj
Teodora ANGHEL, Grădinița P.P., Infants,, Timișoara

Argument

În lumea contemporană dominată de globalizare, devine tot mai clară necesitatea păstrării de timpuriu a identității și mândriei naționale.

Pornind de la această idee am inițiat acest proiect cu intenția de a organiza activități cât mai interesante, utile și stimulatoare pentru copii; activități care să contribuie la dezvoltarea și valorificarea aptitudinilor, abilităților și intereselor copiilor.

Scop

Cunoașterea, practicarea și perpetuarea unor elemente de artă populară specifice zonei etno-folclorice a Lugojului; cultivarea sentimentelor de respect și mândrie națională.

Obiective

- dezvoltarea abilităților de comunicare pe baza observărilor la Muzeu, Atelierele de olărit și sculptură în lemn, Orchestra de muzică populară;
- cunoașterea unor elemente din mediul social și cultural local (gospodăria țărănească din Banat);
- cunoașterea unor elemente specifice de folclor local (costum popular, obiceiuri, meșteșuguri);
- conștientizarea apartenenței la o zonă etno-folclorică (Banat);
- cultivarea sentimentelor de dragoste și prețuire pentru muzica și dansul popular bănățean.

Grup țintă

- copii preșcolari,
- educatoarele grupelor
- directorul Casei de Cultură Făget și al Fundației “Augusta” (Ioan Olteanu),
- familia Ciurescu din Coștei,
- alți bunici și părinți ai copiilor.

Durata

6 luni

Calendarul activităților

- ❖ 23.01.2010 – “Moș Ioan Roată și Unirea” – spectacol omagial;
- ❖ 17.02.2010 – “Costumul popular din Banat” – vizită la Muzeul Fundației Augusta Făget;
- ❖ 12.03.2010 – “O zi în casa bunicilor” – vizită la familia Ciurescu din Coștei;

- ❖ 28.04.2010 – “Meșteșugurile la ele acasă” – excursie de documentare la Atelierele de olărit și sculptură în lemn de la Jupânești, Timiș;
- ❖ 13.05.2010 – “Mândru-i cântecul și jocul” – program artistic;
- ❖ 01-06.06.2010 – tabără la Jupânești.

Metode

- de explorare și descoperire;
- bazate pe acțiune;
- complexe.

Tehnici de lucru

- pe ateliere;
- colectiv;
- pe grupuri.

Forme de organizare

- vizite;
- serbări;
- spectacole

Rezultate

- copiii vor îndrăgi cântecul și jocul popular bănățean, vor fi mândri că “sunt bănățeni în țoalele lor”;
- expoziție cu vase de lut modelate în atelierele de olărit și picturi pe sticlă efectuate de către copii;

Resurse umane

- director grădiniță,
- educatoarele grupelor
- bunici și părinți ai copiilor.

Parteneri

- Casa de Cultură Făget
- Fundația “Augusta”(Ioan Oltean),
- familia Ciurescu din Coștei.

Evaluare

- expoziție cu lucrări ale copiilor;
- serbări prezentate în grădiniță;
- diplome pentru copii (1 Iunie)
- diseminare în Comisia Metodică, la Schimburile de experiență ale educatoarelor

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DIN VIAȚA OTLĂCANILOR

Prof. dr. Paul KRIZNER
Școala Generală Grăniceri

În acest colț de țară, în localitatea Grăniceri, Otlaca de altădată, unde încă se mai păstrează anumite tradiții populare frumoase, din ciclul vieții, e păcat să nu le menționăm.

Identificarea localității.

Pentru a ne face o viziune mai bună asupra importanței acestei localități din punct de vedere religios și istoric vom da câteva date cu privire la așezarea și istoria acestei localități.

Comuna Grăniceri este situată în partea de nord-vest a județului Arad, la o distanță de 64 km de municipiu cu același nume. Cum te abați de la drumul ce duce spre Vărșand, punct vamal din zilele noastre, spre stânga și după ce treci de localitatea Șiclău, întri, parcă într-un tărâm rupt de presiunea secularizării veacului.

O comună parcă în așteptare, o comună ce a dat atâtea personalități neamului nostru, o localitate de frontieră, cum te întâmpină încă de la intrare, un indicator înclinat de timpuri.

Comuna Grăniceri se învecinează la Est cu localitatea Socodor, la vest cu Ungaria la sud cu localitatea Șiclău iar la Nord se învecinează cu localitatea Pui.

Crâmpei de istorie a localității Grăniceri.

Este atestată documentar încă din perioada neolitică, însă primul document în care apare menționată localitatea a fost emis în secolul al XIV-lea mai exact în 1394, unde apare pentru prima dată denumirea de Olthlaka. Coriolan Suci, susține în lucrarea sa: „**Dicționar al localităților din Transilvania**” tipărită la București în 1966, că localitatea Grăniceri, în decursul timpului a avut altă denumire, cea de Otlaca, denumire atestată în anul 1483, chemându-se atunci Othlaka, în 1497 se numea Athlaka, în 1522 Olchlaka, în 1746 localitatea se numea Ottlaka, iar în 1821 apare atestată documentar sub numele de Otlaka.

Denumirea localității.

Nu a fost ușor pentru noi să găsim, din punct de vedere al documentelor o explicație a provenienței denumirii localității, însă prin cercetările efectuate am observat că numele de Otlaca de altădată respectiv Grăniceriul de azi provine, după unii istorici, atât români cât și maghiari, de la notarul regelui Matei Corvin, care se numea Otto.

Cele două cuvinte din care este formată denumirea localității, vedem că pe deoparte provine de la numele de *Otto* și *Lokas*, care în limba slavonă cuvântul „**Lok**” înseamnă vale, adâncitură sau luncă, pe

filieră maghiară „Lak” se traduce ca loc, colonie, luncă iar în limba română cuvântul „Lok” înseamnă loc. Deci denumirea Otlaca s-ar traduce locul, lunca, colonia lui Otto.

Marele poet Octavian Goga propune în 1920, prin vizita sa făcută în această zonă, să se schimbe denumirea de Otlaca în cea de Grăniceri, lucru și împlinit în același an. Un factor importat în ceea ce privește alegerea numelui de Grăniceri se datorează apropierii localității de granița cu țata vecină, Ungaria, de aproximativ 2,5 km.

În decursul timpului această localitate a fost proprietatea mai multor familii de domni, însă după ce Nordul Ungariei trece sub ocupație habsburgică, formându-se în partea Răsăritului Principatul Autonom al Transilvaniei, localitatea Otlaca, Grăniceriu de azi, este subordonată cetății de Gyula. Mai târziu, în secolul al XVI-lea, în 1566 cetatea Gyulei cade sub stăpânire otomană iar satul Otlaca este înglobat administrației turcești, până la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Odată cu împlinirea momentului de la 1 decembrie 1918 localitatea aceasta a trecut sub administrația românească de la Arad, când își schimbă și denumirea din Otlaca în Grăniceri în anul 1920.

Tradiții și mentalități colective în viața otlăcanilor, cu privire la botez

Venirea pe lume a unui copil, e o binecuvântare a familiei, o bucurie dublă, cu atât mai mult când pruncul era botezat și devenea membru al familiei creștine.

Existau anumite interdicții, bazate pe tradițiile populare ale locului, cât timp mama era însărcinată și anume: mirarea față de cei ce aveau defecte fizice, să nu lovească un câine, pentru că, zic otlăcanii, poate copilul să se nască, cu „boala câinelui”.

La naștere copilul era moșit de o femeie de vârsta a două, numită, ca în toate zonele țării „moașă”, și tot ea mergea la biserică, cu apa pentru ca preotul să facă molitva sau rugăciunea. Este vorba de „Molitva la sfințirea apei” ce se găsește în cartea de cult numită Molitfelnic, urmând ca tot moașa să stropească pruncul cu această apă.

După ce copilul era spălat apa era aruncată spre răsărit pentru a duce noroc copilului, susține tradiția locului, după care pruncul era așezat sub masă pentru a se obișnui cu frigul.

În mentalitatea colectivă cu privire la aceste practici, ce vin dintr-un trecut îndepărtat, sunt foarte bine înrădăcinate în această zonă, predominând uneori tradiția în fața rânduiei bisericii.

Prima baie a copilului reprezintă un ritual inedit, astfel că în apă erau turnate câteva picături de apă sfințită sau aghiasmă, după care era spălat. În mentalitatea colectivă a otlăcanilor se consideră că de se va întâmpla ca pruncul să aibe codiță, atunci era un potențial strigoi, iar tot în această mentalitate colectivă pentru împiedicarea acestui lucru, preotul trebuia să treacă la biserică peste el cu cinstiele daruri.

Sigur că și în această zonă sau „**pustă a otlăcii**” existau superstiții de tot felul, astfel că tradiția populară locală spune că mama trebuie să doarmă cu fața către copil pentru ca duhul rău să nu-l schimbe sau să-l fure, iar lampa din camera copilului rămânea aprinsă în fiecare noapte, pe toată perioada de la naștere până la botez.

Mai existau câteva practici ce aveau drept scop alungarea duhurilor rele de la casa unde s-a născut copilul, ca de exemplu în zona grănicerilor, otlăcanilor de altă dată, se puneau în ușă un pai de la mătură ca duhul rău „**să nu-i fure somnul copilului**”. Iar în cazul în care pruncul este bântuit de aceste duhuri necurate, copilului nou născut i se puneau un fir de mătură sau un cuțit sub perină.

La două zile de la acest ritual veneau trei ursitoare, noaptea, ce erau întâmpinate cu pâine și sare pe masă, pentru a nu-i ursi de rău copilului. Fașa cu care erau legați copiii depindea în funcție de sexul pruncului, dacă era băiat se lega cu o panglică albastră, iar dacă era fetiță cu una albă.

Botezul reprezenta intrarea în marea familie creștină, cel nou botezat venea de la moarte la viață, de la păgân la creștin, astfel că după botez, nașa ducând copilul acasă spunea: „**am dus un păgân și am adus un creștin**” sau : „**mi-ai dat un păgân și ți-am adus un creștin**”.

Dacă pruncul se îmbolnăvea, exista obiceiul schimbării numelui, tradiție practică și în zona Maramureșului, iar dacă vre-o boală năpraznică îl lovea, și era nebotezat era îngropat fără slujbă.

Tradiția populară susține că prin schimbarea numelui copilului, duhul bolii nu-l va mai recunoaște după numele nou și se va vindeca.

Tradiții populare otlăcane cu privire la nuntă.

Legământul dintre bărbat și femeie a fost consacrat de Mântuitorul Hristos, iar pe lângă rânduiala săvârșită în biserică, la acest eveniment mai existau și anumite obiceiuri populare inedite și interesante din această zonă, ce nu alterează cu nimic învățătura Bisericii.

De regulă tinerii se cunoșteau la diferite activități culturale ale satului, horă, joc sau la nunți, și acolo se înfiripau primele sentimente de dragoste, iar pentru a se cunoaște mai bine se puneau la încercare unul pe altul. Marți, Vineri și Duminică seara, se scotea găleata din fântână și nu trebuia să mai umble nimeni acolo. Pe pragul camerei unde dormea fata se puneau cărți de rugăciune și o mătură cu paie în sus, înainte de culcare fata se ruga iar dimineața, conform tradiției locului, se uita în fântână și acolo vedea chipul băiatului ce o va lua de nevastă.

Până și aflarea datei nunții avea un ritual aparte, astfel că fata trebuia să se urce în podul casei pe întuneric și lua primul porum pe care puneau mâna, coborând cu el. Se crede că după aspectul porumbului se intuia cum va arăta ursitul, înalt, frumos, bogat sau scund, urât și sărac. După toate aceste previziuni porumbul era pus sub perina fetei crezându-se că în acea noapte îl va visa pe cel care-i este hărăzit să se căsătorească, sau se mai practica punerea porumbului pe jar. În mentalitatea colectivă otlăcană se crede

că prin arderea porumbului pe jar îl va aduce mai repede pe ursit, precum arde repede porumbul tot așa să se grăbească tânărul la fata de măritat.

După ce tinerii s-au cunoscut, după o vreme urmează cererea aprobării părinților și tocmeala pentru zeste. În această zonă a grănicerilor era obiceiul ca fata să aibă cel puțin jumătate din averea pe care o avea băiatul. Dacă fata mai avea un frate, ea primea bani iar pământul rămânea feciorului.

Vestirea nunții era o adevărată sărbătoare, se mergea în sat și se chemau consătenii la nuntă. Această vestire o făceau „**pălăscarii**” cum se numeau în Grăniceri. Nunta era condusă de o persoană iscusită la vorbă și descântă numită „**gudă**” sau vornic.

Când nuntașii erau așezați la masă părinții miresei, socrii mici, sau „**corintei**” cum erau numiți în Grăniceri, veneau și duceau zestrea fetei.

Nunta dura două zile, iar la plecare, junele spărgea un pahar gol în stâlpul porții pentru ca mireasa să nu spargă „**blidele**”, farfuriile în casa lor.

Acasă la mire, soacra mare aștepta mireasa cu o pâine în mâini pe care, nora o lua și înconjură masa de trei ori, pentru a avea belșug în casă. Tot în acest moment mireasa lua un copil în brațe învârtindu-se tot de trei ori în jurul mesei pentru ca și ea la rândul ei să aibă prunci buni și sănătoși.

Tradiții populare otlăcane la înmormântare.

Viața, pe acest pământ, are un început și un sfârșit, pe nimeni nu a uitat Dumnezeu, spun bătrânii, iar în acest colț de țară, la Grăniceri apropierea morții este vestită prin diferite semne printre care amintim, lătratul câinelui sub geamul celui bolnav pe moarte, ruperea „**ghermului**” de la fântână, cântatul găinii cocoșește, semn ce se găsește și în zona pădurenilor din județul Hunedoara, crăparea sticlei la lampă.

În mentalitatea colectivă a otlăcanilor se crede că dacă moare cineva pe neașteptate înseamnă că a murit de „**făcătură**” adică cineva i-a făcut farmece și vrăji.

În urmă cu mulți ani dacă se întâmpla să moară o fată nemăritată, pe lângă sicriu era însoțită la groapă de un tânăr îmbrăcat mire, iar dacă murea un băiat neînșurat era condus la groapă de o fată îmbrăcată mireasă.

După ce se anunța prin trasul clopotului trecerea la cele veșnice a unui om, urma un ritual de spălare a repaosatului după care ligheanul, cârpa și apa erau îngropate pentru a nu mai fi folosite de nimeni, considerându-se spurcate. După ce era spălat și îmbrăcat, mortului i se puneau în buzunare, bani mărunți spre a avea la „**vămi**”.

Tradiția locală populară susține că pânza ce se pune pe mort trebuia făcută din ață dar fără noduri pentru că mortul nu putea trece de acele noduri.

Sigur că și în această zonă exista gândirea colectivă că mortul se întoarce acasă, de aceea tradiția otlăcană prevede ca în sicriu să se pună un săculeț cu mac pentru ca cel mort să tot numere boabele până trece noaptea după înmormântare.

Se credea de asemenea că unii răposați sunt potențiali strigoi, fapt ce a dus la înfigerea în mortul suspectat, a unui țaruș în inimă, practică pe care am găsit-o menționată și în zona pădurenilor și a momârlanilor din județul Hunedoara.

Am arătat aceste tradiții populare la diferite momente din viața omului, pe scurt, din zona otlăcanilor, pe deoparte pentru a scoate oarecum din negura timpului și a anonimatului localitatea unde poposesc periodic și nu în ultimul rând pentru a fi consemnate tradiții de care poate peste ani și ani de zile nu se vor mai ști nimic decât din consemnări.

Tradițiile populare au un farmec al lor, chiar dacă uneori nu au nimic în comun cu învățătura de credință a Bisericii, dar nici nu anulează trăirea duhovnicească a fiecărui creștin. Important este ca tradițiile populare să nu predomină credința autentică, pentru a nu ajunge la superstiții.

OBICEIURI DE PRIMĂVARĂ: POVESTEA MĂRȚIȘORULUI ȘI LEGENDA BABEI DOCHIA

Mădălina MATEUȚ
Colegiul Național „Elena Ghiba Birta”

Începutul primăverii este marcat de ziua de 1 martie, zi în care se obișnuiește să se ofere un simbol al primăverii, mărțișorul. Mărțișorul este un obiect care se dăruiește femeilor și fetelor, la fiecare început de primăvară, iar în unele regiuni ale țării chiar și bărbaților, fiind un simbol al bunăstării și al norocului. Acesta este confecționat dintr-un șnur împletit, format dintr-un fir alb și unul roșu, la care se adăuga în trecut un bănuț sau o cruciuliță, iar azi, un mic obiect artizanal. El se prinde în piept, la reverul hainei sau la mână, considerându-se că persoanele care îl poartă vor avea noroc tot anul.

Există mai multe explicații pentru semnificația celor două culori care alcătuiesc șnurul mărțișorului. Legenda spune că firul roșu se împletește cu firul alb pentru că reprezintă îmbinarea iernii cu primăvara. Asocierea culorilor alb și roșu poate fi văzută și dintr-o altă perspectivă. Albul sugerează lumina, puritatea, iar roșul, fiind culoarea sângelui, sugerează pulsația vieții, natura care renaște la începutul primăverii. În firul mărțișorului se împletesc astfel cele două semnificații: lumina și viața.

Povestea mărțișorului a început însă cu mii de ani în urmă. Numele popular al lunii martie este Mărțișor și provine din latinescul „martius”. Martius sau Marte a fost zeul agrar la romani. Anul Nou la

romani era sărbătorit pe data de 1 martie. Numeroasele festivități marcau trecerea în anotimpul cald, iar mărtișoarele care se ofereau erau compuse din mici pietricele vopsite în roșu și alb, înșirate pe o ață pentru a fi purtate în jurul gâtului sau la încheietura mâinii.

În folclorul românesc există numeroase povestiri, legende și superstiții despre mărtișor, însă cea mai populară legendă este cea despre Baba Dochia. Potrivit legendei, Baba Dochia avea un băiat frumos, numit Dragobetele. Într-o bună zi, acesta s-a îndrăgostit de o fată frumoasă și tânără ca primăvara. El a hotărât să se căsătorească, fără acordul mamei lui, cu această fată. Pentru a se răzbuna, Dochia își trimite nora să albească lână neagră până când aceasta devine albă. Ajutată de divinitate, fata reușește să albească ghemul de lână, cu ajutorul unei flori roșii care îi este dăruită de Iisus. Nerecunoscându-l, fata l-a numit Mărtișor pe cel care i-a dat floarea. Văzând floarea roșie, Baba Dochia crede că a venit primăvara și iese cu oile la păscut. Ea își pune în spate 9 cojoace și pleacă la drum. Dar vremea s-a schimbat. Pe cât de frumos fusese la începutul zilei, pe atât de frig și urât se făcuse acum, astfel că baba începe să lepede cojoacele rând pe rând, până când, lepădându-le pe toate, a rămas doar în ie. Și astfel, Dochia a înghețat împreună cu oile sale, transformându-se într-o stană de piatră.

Baba Dochia, cu cele 9 cojoace ale sale, a rămas în cultura populară ca vestitor al primăverii. Un mit folcloric asociază cele nouă cojoace date jos de Baba Dochia cu primele nouă zile ale lunii martie. Se spune că spiritul acesteia bântuie pământul între 1 martie și 9 martie, aducând furtuni de zăpadă și vreme rece. Potrivit tradiției în perioada 1 - 9 martie, fiecare persoană poate să își aleagă baba, considerându-se că așa cum va fi vremea în acea zi, așa îi va merge tot anul celui care și-a ales-o. Totodată, dacă ziua pe care au ales-o se dovedește a fi caldă și plăcută, atunci cel care și-a ales acea zi va îmbătrâni frumos și spiritul lui va fi pentru totdeauna tânăr. Dacă ziua se dovedește a fi rece, atunci zilele lui vor deveni amare, pline de greutate.

Există și alte variante ale legendei Babei Dochia, una dintre ele fiind „Traian și Dochia“, despre care criticul literar George Călinescu spunea că este „rezultatul unei întregi experiențe de viață a poporului român“. Se spune că Dochia ar fi fost fiica regelui dac Decebal, care s-a îndrăgostit de Traian, cuceritorul Daciei. Urmărită fiind de trupele lui Traian, ea se ascunde pe muntele sacru, Ceahlău, împreună cu oile. Este ajutată de Maica Domnului, care o transformă împreună cu turma sa într-un complex de stânci, mai spune legenda.

În vechile obiceiuri românești, de 1 Martie nu se muncea, în caz contrar, Baba Dochia aducea vreme friguroasă în următoarele zile ale lui Mărtișor sau neazuri, mai ales asupra femeilor. Ziua de 9 martie, când ar fi murit Dochia, este considerată granița dintre anotimpul friguros și cel călduros.

Tradiția populară spune care este momentul cel mai prielnic pentru dăruirea mărtișorului, dar și cât trebuie el purtat. Acesta trebuie pus înainte de a te da jos din pat, pentru a fi protejat și să ai noroc tot

anul. De obicei, mărtișorul se poartă 9 zile. În unele zone ale țării acesta se poartă până când înfloresc pomii, iar în altele până când înfloresc bujorii.

Scriitoarea Irina Nicolau afirma că „odinioară oamenii credeau în puterea magică a mărtișorului. Acum nu mai cred. Cândva oamenii credeau că o babă a urcat la munte cu 9 cojoace și a înghețat. Acum nu mai cred și nici nu o vor mai crede vreodată. Tot ce pot e să cunoască povestea, Atât.” Din toate tradițiile schimbate odată cu trecerea timpului s-a păstrat doar esențialul. Mărtișorul e format și azi tot din două șnururi răsucite de culoare roșie și albă.

WEBOGRAFIE:

<https://www.icr.ro/pagini/martisorul-si-povestea-lui>

<https://azm.gov.ro/datini-traditii-si-obiceiuri-romanesti-in-luna-martie-5/>

SĂRBĂTOAREA PAȘTILOR ÎN LUME

Anca MICA-PRUNDEANU
Colegiul Național „Vasile Goldiș” Arad

Slujbe și procesiuni religioase, parade biblice, festivaluri, vânători de ouă, târguri, mese în familie și fel de fel de alte obiceiuri tradiționale marchează peste tot în lume cea mai mare sărbătoare creștină a anului, Învierea Domnului.

În Italia, Postul Paștelui este precedat de carnavaluri, baluri mascate, parade și jocuri de artificii. În timpul Postului, se pune grâu la încolțit. În Duminica Floriilor, oamenii duc la biserică ramuri de măslin și palmier pentru a fi sfințite. După ce toți oamenii intră în biserică, ușile se închid, ca și porțile Ierusalimului. Preoții bat de 3 ori, ușile se deschid, iar oamenii flutură ramurile de măslin, comemorând intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim. În Vinerea Mare, în biserici se reconstituie ritualul spălării picioarelor lui Iisus. Sunt aleși 12 bărbați săraci din parohie, simbolizându-i pe cei 12 apostoli, iar preotul, ca și Iisus Hristos, le spală picioarele. Duminica de Paște este zi a fericirii și a speranței. La Vatican, în fața a mii de credincioși, Papa celebrează mesa de Înviere, în Piața San Pietro. De la balconul basilicii, Suveranul Pontif rostește în zeci de limbi tradiționalul mesaj de Paște și binecuvântarea "Urbi et Orbi". Liturghia zilei de Paște se celebrează cu solemnitate. În locul actului penitențial, se face stropirea cu apă binecuvântată, pentru a aminti de botez. De Paști, aproape toate comunitățile au festivaluri. Familia se adună la masa de prânz și se mănâncă agnellino - miel fript, cu piper și salată de ouă fierte, iar copiii primesc oul pascal, cu o surpriză înăuntru. Tot pentru copii se pregătește un cozonac în formă de coroană, acoperit cu bomboane colorate, ovale. Napolitanii pregătesc o plăcintă specială, umplută cu brânză și presărată cu fructe zaharisite.

În Spania, se respectă Postul Mare ca perioadă de meditație și rugăciune pentru purificare. În Duminica Florilor, oamenii merg la biserică, iar copiii duc ramuri și frunze de palmier pentru a fi binecuvântate de preot. În Sâmbăta Mare, toata lumea merge la biserică, iar duminică se ia masa în familie sau se merge în vizită la rude. Cele mai multe dintre orașe și sate au propriile obiceiuri, păstrate de secole, care combină procesiunile religioase și festivalurile pline de culoare. Participă întreaga comunitate. În nordul Portugaliei, în seara de Paști, un preot trece pe la casele oamenilor cu un crucifix, celebrând Învierea. În orașul Ponte de Lima, în fiecare an se alege un "mordomo", care plătește masa de Paști pentru tot satul. În sud, în dimineața zilei de sâmbătă, păstorii își duc turmele de oi în centrul orașului pentru a fi binecuvântate. Între specialitățile culinare tradiționale se numără frigănelele de bacallao, un pește oceanic, și foliar, o prăjitură care are un ou fiert în mijloc. În Duminica Paștilor se mănâncă miel.

În ziua de Paști, clopotele sună cu putere în toată Franța, vestind Învierea, iar oamenii se îmbrățișează și se felicită. Copiii se trezesc de dimineață și caută ouăle împrăștiate prin camere sau în grădină. Meniul tradițional de Paști include iedul cu gamitură de legume. Familiile se adună pentru masa de Paști, care durează cel puțin 5 ore.

În gospodăriile din Germania se face curățenia de primăvară și se decorează casele cu ramuri înmugurite, narcise, salcie și mlădițe de grâu, iar copacii sunt împodobiți cu ouă. Copiii se întrec în rostogolirea ouălor colorate prin iarbă sau le ciocnesc la capetele ascuțite. Copilul al cărui ou nu s-a spart îl obține și pe cel spart. În unele regiuni se crede că iepurașul aduce ouăle roșii în Joia Mare și pe cele colorate în noaptea dinaintea Paștilor. În casele fermierilor există obiceiul ca fetele tinere să ofere ouă roșii băieților care le plac. În Austria se pregătesc ouă pentru decor - unele se agață la ferestre pe crenguțe de salcie, și ouă pentru consum. Potrivit tradiției, copiii trebuie să găsească ouăle, dulciurile și micile cadouri ascunse bine de iepurașul de Paști în casă sau în grădină, și se organizează concursuri de ciocnit ouă. Se face o prăjitură în formă de miel, Osterlamm, pe care nașii o oferă copiilor.

În Olanda, la masa ceremonială din Duminica Paștelui, decorată cu ouă colorate și flori de primăvară, se servește Paasbrood, o prăjitură cu stafide. În estul țării, în fiecare sat se aprinde un foc pe un deal sau un loc mai înalt. Olandezii adună lemne cu multe săptămâni înainte și se întrec pentru cel mai mare foc. Luni, a doua zi de Paști, copiii caută ouăle colorate ascunse în jurul casei sau în grădină, iar cei mari fac întreceri de spart ouă, numite eiertikken.

În Ungaria, în Duminica Paștilor, copiii găsesc sub pat cadouri, urmează un mic-dejun tradițional cu ouă de Paște, șuncă și kalács - un fel de pâine dulce cu ouă, nuci și ciocolată. Credincioșii poartă prin parohie statuia lui Iisus și bannere religioase, intonând imnuri religioase. A doua zi de Paști, băieții stropesc fetele cu parfum sau cu apă parfumată și își urează noroc unii altora, iar fetele îi recompensează cu ouă vopsite.

În Polonia celebrarea Învierii Domnului începe în Joia Mare și continuă până a doua zi de Paști. Cel mai important moment este micul-dejun din dimineața Paștilor, când se consumă mâncarea binecuvântată sâmbătă. Coșul tradițional cuprinde câteva simboluri: mielul, ouăle, cârnații. Nu lipsesc sarea, hreanul și pâinea. A doua zi de Paști se celebrează un obicei tradițional polonez, śmigus-dyngus, Lunea Umedă. Nimeni nu rămâne uscat în această zi, iar polonezii pot trăi surpriza unor dușuri neașteptate chiar pe stradă.

În Finlanda, Paștile sunt o culminare a unor succesiuni de festivaluri de primăvară cu date variabile. În noaptea de Paști, în sud-estul țării, copiii merg prin localități însoțiți de un instrument muzical gălăgios. Zgomotul semnifică sfârșitul unei săptămâni

tăcute. Cel mai vechi și mai neobișnuit fel de mâncare tradițional finlandez este mämmi, un terci de ovăz făcut din apă și secară dulce. În Vinerea Mare, în nordul Suediei există obiceiul ca băieții, echipați cu mlădițe de mesteacăn, să meargă pe la fiecare fermă, unde "biciuiesc" fetele până când acestea le dau ceva de băut. În seara dinaintea Paștilor, băieții și fetele se îmbracă în vrăjitori și merg în vizită la vecini. Unii lasă o felicitare decorată, sperând că vor primi o bomboană sau o monedă în schimb. Obiceiul de a face scrisori de Paști este răspândit în special în partea vestică a Suediei, unde misiva este lăsată în căsuța poștală sau sub ușă, iar identitatea expeditorului rămâne secretă. În provinciile din vest, suedezi se întrec să facă focuri în aer liber. Tradițional, în Norvegia, Paștile nu sunt marcate religios. Casele sunt împodobite cu flori de primăvară și ouă colorate. Se sărbătorește în aer liber, se merge în vacanță sau la schi și se petrece timpul cu familia, din Miercuria Mare până marți, după Duminica Paștilor.

Majoritatea familiilor din Danemarca sărbătorec Paștile întâlnindu-se la masa festivă, împodobită cu decorațiuni colorate, narcise și șervete galbene și roșii. Copiii primesc ouă din ciocolată de la părinți și bunici. Cine vrea să primească mai multe ouă de Paști scrie unui membru al familiei sau unui prieten o gækkebreve, o scrisoare sub forma unui mic poem, fără numele autorului, care trebuie ghicit de cel ce o primește. Gækkebreve-ele pot fi decorate cu picturi, fulgi de nea sau colaje. Dacă persoana care primește misiva nu ghicește identitatea expeditorului într-o anumită perioadă de timp, va trebui să-i dea un ou de Paști.

În multe părți ale Angliei, "dansatorii Morris" fac spectacol în Duminica Paștilor pentru a alunga spiritele rele ale iernii. Dansatorii poartă pantaloni albi, eșarfe roșii, pantaloni negri și pălării din paie cu multe flori.

În Grecia, Paștile sunt o mare sărbătoare. Se fac ouă roșii, care pentru greci simbolizează sângele lui Iisus și sunt un simbol al belșugului. În Sâmbata Mare se fac pregătirile acasă, iar bisericile sunt decorate de sărbătoare. Seara, oamenii merg la slujba religioasă, iar la miezul nopții iau lumina sfântă și își spun "Hristos anesti!" ("Hristos a înviat!"). În prima zi de Paște, au loc diferite manifestări de bucurie pentru Învierea Domnului. Se consumă friptură de miel, ouă, salate și prăjituri speciale. De asemenea, grecii mănâncă o pâine rotundă (lipie), omată cu o cruce făcută din ouă roșii, care se numește Hristopsomon. În Rusia se merge la biserică în noaptea de Înviere. La miezul nopții se înconjoară locașul de cult și se intonează cântece religioase. După ce sunt binecuvântați de preot, oamenii se întorc acasă, unde servesc masa încărcată cu produse tradiționale.

În Australia, simbolul Paștelui este bilby, un rozător mic cu urechi lungi și nas lung, care seamănă cu iepurașul. Părinții ascund ouă de ciocolată și bilbies în curțile și grădinile lor, pentru a fi găsite de copii în dimineața de Paști. La Perth și Sydney sunt organizate mari festivaluri de Paști. În Mexic, sărbătoarea se concentrează pe aspectul religios. În Săptămâna Mare, cele mai multe dintre comunități au procesiuni religioase și piese de teatru. În Duminica Paștilor se merge la biserică și apoi se ia masa împreună cu familia. În Statele Unite ale Americii, Paștile sunt sărbătorite în diferite moduri, în funcție de confesiunea religioasă. În marile orașe au loc parade vesele sau cu temă religioasă. Sunt foarte populare vânătorile de ouă ascunse în iarbă, organizate în fiecare an pentru copii, chiar și pe pajiștea din fața Casei Albe.

WEBGRAFIE:

<http://stiri.tv.ro/sarbatoarea-pastelui-in-lume-traditii-si-obiceiuri-inedite>

BUNE PRACTICI PRIVIND EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Elena MORTECIU

Liceul Teoretic „Constantin Angelescu” Ianca, Brăila

Cultura include credințe, tradiții și obiceiuri dobândite într-un anumit context, deci constituie un ansamblu de cunoștințe, atitudini, deprinderi și modele de comportament proprii unui grup social dat, transmisibile prin educație.

Termenul *intercultural* este utilizat, de obicei, atunci când vorbim de educație, iar *multicultural*, atunci când este vorba despre o societate diversificată din punct de vedere cultural.

Școala este principalul spațiu al învățării pluralității culturale prin pretuirea diversității, a notei distincte aduse de cultura fiecărui actor social participant. Școala trebuie să formeze deprinderea pretuirii valorilor pluriculturale, nu există valori superioare și inferioare, ci există valori specifice care trebuie judecate. În școală este necesară „modelarea” orgoliului etnic al majorității și întărirea încrederii în sine a minorității.

Reieșind din realitatea complexă de azi, cadrele didactice trebuie să promoveze dialogul intercultural și respectul pentru diversitate. Chiar din primele zile ale intrării copilului în școală, învățătorul trebuie să-l stimuleze să se simtă alături de colegi ca într-o familie, indiferent de etnie sau religie, să participe plener la activități etc. Prin toate demersurile școlare și extrașcolare, el va dezvolta o comunicare constructivă, creând o atmosferă prietenoasă în clasă. Copilul trebuie sprijinit să-și formeze deprinderi de comunicare, de luare a deciziilor în cadrul grupului în mod democratic, de implicare în soluționarea problemelor interpersonale chiar din clasa întâi. Astfel, îl obișnuim să participe la activități, să coopereze cu colegii în cadrul grupului; îi stimulăm curiozitatea, îl învățăm să accepte ideile celui de alături, dezvoltându-i sentimentul de încredere, favorizând comunicarea asertivă.

Din punct de vedere educațional, este foarte important de a păstra în minte faptul că fondul culturii de origine nu coincide cu ansamblul cunoștințelor, abilităților și obiceiurilor propuse de programele școlare. În aceste cazuri, educația trebuie organizată cu ajutorul unor activități de învățare plăcute și atractive, care să asigure: dezvoltarea motivațiilor cognitive ale copilului, crearea unei imagini coerente despre lume, achiziționarea unor valori morale și crearea bazelor unei culturi personale. Astfel, dezvoltarea copilului se realizează ca un proces de afiliere la lumea culturii și a valorilor, în sensul căutării unui loc propriu în această lume și în sensul dobândirii capacității de autodeterminare a comportamentului. În acest fel poate să-și păstreze un copil ce aparține unei grupări etnice identitatea culturală și să adere, în același timp, la valorile culturale ale omenirii. calitativ. Copiii proveniți dintr-o diversitate de medii socio-culturale, familiale, din etnii diferite, impun includerea lor în

programe educaționale adecvate. Ideea de la care se pornește este aceea a admiterii, înțelegerii și acceptării faptului că desfășurarea procesului de învățământ în clase/școli eterogene și pluriculturale este o realitate obiectivă, în curs de consolidare și expansiune într-un număr din ce în ce mai mare de școli, chiar și în unele care nu au cunoscut până de curând, în mod semnificativ, acest aspect al conviețuirii.

De aceea, abordarea pedagogică cea mai bună este aceea care face din diferențele culturale un avantaj, o potențială sursă de îmbogățire pentru fiecare participant, și nu un handicap care trebuie ascuns și care generează anxietate și complexe. Spiritul care trebuie să antreneze educația interculturală este unul de deschidere, cooperare și nu unul de selecționare, ierarhizare, segregare și respingere. Inevitabil, vor fi mereu „diferențe” între cei aparținând populației majoritare și cei ce aparțin unor „minorități”, educația interculturală derulată prin acțiuni la nivelul școlii sau al comunității trebuie să vizeze:

- promovarea unei atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere firească a raporturilor dintre etnii;
- recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate între oameni;
- promovarea unei politici școlare care să favorizeze egalizarea șanselor în educație;
- cu reprezentanții diferitelor instituții culturale;
- participarea la evenimente culturale și sărbători locale, serbări, concursuri, în condițiile în care arta se prezintă ca un excelent pretext și ca o cale privilegiată pentru descoperirea, recunoașterea și aprecierea altor culturi;
- manifestări sportive, acestea fiind ocazii autentice de întâlniri, colaborări, cu atât maimult cu cât principiul de constituire al echipelor nu este unul al separării, ci al integrării (într-o competiție sportivă se vor forma echipe mixte, care contribuie la dezvoltarea cooperării, dacă se valorifică diferențele între sportivi și se acționează prin complementaritate);
- organizarea de întâlniri între persoane aparținând unor culturi diferite, în scop de cunoaștere și de stabilire a unor relații de prietenie, mergând de la vizite, excursii etc. până la schimburi muzicale, culinare etc. Educația interculturală este necesar să devină o constantă a pregătirii cadrelor didactice, care să-și pună amprenta asupra disciplinelor de învățământ și programelor școlare, asupra priorităților educative, asupra criteriilor de evaluare a competențelor și comportamentelor, asupra relațiilor cu părinții și comunitățile.

Educația interculturală se adresează tuturor elevilor. Prin intermediul unui demers educațional intercultural, elevii trebuie:

- să înțeleagă că trăiesc într-o lume interdependentă, a diversității;
- să înțeleagă cum funcționează rasismul, intoleranța și xenofobia;
- să poată gândi, depășind prejudecățile și stereotipurile negative;
- să-și dezvolte gândirea critică, precum și gândirea care să le permită să evalueze în mod pozitiv diferențele și diversitatea;
- să-și dezvolte o atitudine și un comportament pozitiv față de oamenii din alte societăți și din alte culturi;
- să-ți dezvolte un sentiment de solidaritate cu persoanele din alte culturi, precum și dorința de a-și exprima solidaritatea prin acțiune;

Deschiderea școlii și, implicit, a profesorilor, către valorile educației interculturale, ale pedagogiei diversității nu se poate solda decât cu efecte formative deosebite.

Misiunea educatorilor este de a cultiva elevilor respectul pentru diversitate, toleranța, spiritul de solidaritate, de a le forma conduite și atitudini interculturale de tipul:

- deschiderea spre altul, spre străin, spre neobișnuit;
- aptitudinea de a percepe ceea ce ne este străin;
- acceptarea celuilalt ca fiind altul;
- trăirea situațiilor ambivalente fără teamă, ca premisă pentru acceptarea a ceea ce este diferit;
- atitudinea favorabilă de a experimenta;
- capacitatea de a recunoaște și a relativiza propriile repere etno și sociocentriste.

Dimensiunea etnică, religioasă și, în special, culturală, a clasei de elevi reprezintă o provocare pentru cadrele didactice. Este greu sau aproape imposibil ca în spațiul clasei să identifiți elevi care împărtășesc aceleași valori culturale, au același pattern sau background cultural. Provenind din medii socio-familiale diferite, elevii aduc cu ei valori diferite, atitudini și comportamente diverse, moduri de a gândi, de a simți, de a acționa variate, experiențe de viață puțernic individualizate afectiv și nu numai.

Clasa de elevi este o realitate cu mii de nuanțe, o realitate multicoloră, este un spațiu multicultural. Respectul diversității și echitatea sunt, în opinia lui Batelaan, cele două dimensiuni majore ale educației interculturale.

Pentru a cultiva respectul pentru diversitate, profesorii trebuie să implementeze practici educaționale care promovează metodele și tehnicile interactive, să încurajeze învățarea prin cooperare, comunicarea instituită între elevi și interînvățare în grupuri de lucru eterogene.

Astfel, elevii își vor împărtăși propriile valori, vor învăța să empatizeze cu un altul diferit, să accepte perspective și puncte de vedere diferite de ale lor, vor învăța toleranța și respectul pentru alteritate, pentru diversitate.

În ceea ce privește echitatea, miza majoră a axei echității este înțelegerea faptului că alte puncte de vedere pot fi la fel de valabile și de corecte ca și propria perspectivă, odată ce sunt evaluate cu ajutorul criteriilor ”celuilalt”.

Competența culturală reprezintă conștientizarea propriei identități culturale și a diversității din lumea care ne înconjoară. Așadar, având competența culturală formată, elevul va fi capabil să-și afirme identitatea și apartenența culturală; iar competența interculturală îi va permite să accepte identitatea culturală a celuilalt fără a-l disprețui sau discrimina.

Competența interculturală este abilitatea de a comunica eficient și adecvat cu reprezentanții altor culturi. Într-o lume care este mai mobilă decât vreodată, în contextul unei Europe care renunță la frontierele interne tradiționale, competența interculturală devine, pe bună măsură, competența-cheie a secolului al XXI-lea. Crescut și educat într-un stat multiethnic, absolventul de gimnaziu sau de liceu are șanse de a intra, eventual, în contact cu reprezentanții unor culturi străine din afara țării. Fie că îndrumă pe stradă un turist rătăcit sau pleacă la studii ori la muncă în străinătate, acest absolvent de ieri va avea nevoie de un set de cunoștințe, deprinderi și, mai ales, atitudini care îi vor permite să contacteze pașnic, eficient, civilizată cu reprezentanții altor culturi. Persoanele provenind din culturi diferite posedă, de regulă, mai multe trăsături sau perspective comune.

Competența interculturală se formează prin toate dimensiunile educației, prin diferite arii curriculare și activități extracurriculare. Ea rareori este formalizată în subiect concret de învățare, mult mai des fiind dezvoltată indirect, prin crearea unor contexte specifice, noi, profesorii, urmînd să le oferim elevilor modele practice de comportament în acest sens. Observarea, imitarea și replicarea comportamentelor respective de către elevi deseori au o valoare mai mare decât discuțiile despre necesitatea respectării diversității. Prin propriul comportament, profesorul, conștient sau inconștient, influențează pozitiv sau negativ formarea competenței interculturale la elevi. În acest context, fiecare dintre noi ar trebui să se întrebe: „În ce măsură am dezvoltat competența interculturală? Ce modele comportamentale observă discipolii mei?”.

Chiar dacă procesul de formare a competenței interculturale își poate găsi un cadru propice pe oricare dintre palierele educației (formal/nonformal/informal), fundamentul acestei competențe este asigurat, în principal, prin intermediul activităților instructiv-educative derulate în școală.

Reprezentele care orientează munca profesorilor în acest sens vizează formarea capacității de :

- a coopera cu colegii pentru soluționarea sarcinilor primite;
- a construi împreună cu ceilalți elevi un cod comportamental comun, privind reacțiile lor în situații de credințe, norme, principii, divergențe de opinii;

- a conștientiza caracteristicile propriei persoane, caracteristici derivate din mediul cultural de proveniență și a le valorifica în contexte corespunzătoare;
- a observa și a evalua comportamentele colegilor, în vederea raportării comparative la acestea;
- a stabili anumite repere (modele de personalitate, elemente simbolice) și a le urmări pe parcursul evoluției proprii;
- a se adapta și integra într-un colectiv, în medii interculturale;

Facilitând realizarea acestor achiziții, cultivând sistematic valorile circumscrise educației interculturale, deschiderea față de celălalt, toleranța, respectul pentru diversitate, acceptarea celuilalt, diferit de sine, etc., profesorii demonstrează eficiența propriei competențe interculturale și transformă diferențele dintre elevi în surse ale dezvoltării, individuale și de grup.

Bibliografie

1. Cucuș, C. – ”Educația. Dimensiuni culturale și interculturale” - , Ed. Polirom , Iași 2000;
2. Dasen, P.; Perregaux, C.; Rey, M. – „Educația interculturală”, Ed. Polirom, Iași 1999;
3. Mara, D. - ”Dimensiunile interculturale ale educației”- , Casa Editorială Tribuma, Sibiu, 2008;
4. Nedelcu, A. – ”Fundamentele educației interculturale. Diversitate, minorități, echitate” ;

TRADIȚII CARE NE UNESC

Simona ROBA
Colegiul Economic Arad

Abstract

Tradițiile și obiceiurile constituie una din valorile inegalabile și incontestabile ale poporului nostru, ocazie cu care fiecare țară parteneră a făcut o incursiune în timp pentru a fi purtați pe aripile cunoașterii culturii și artei.

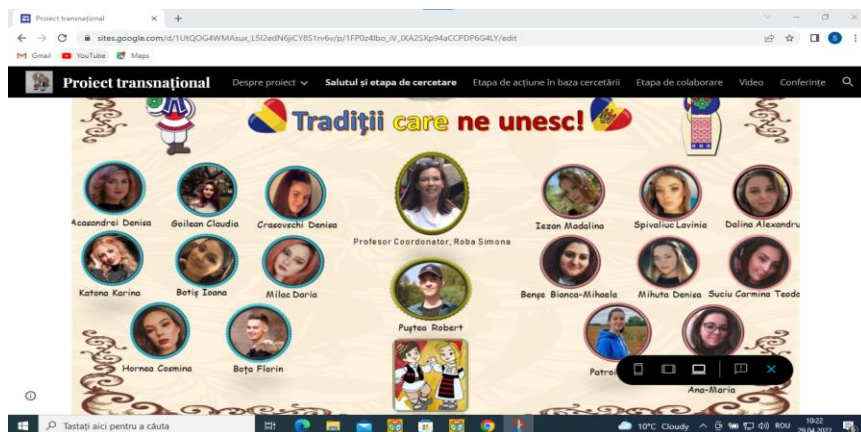
Cuvinte cheie: parteneriat, Republica Moldova, România, tradiții și obiceiuri.

Proiectul transfrontalier ”Tradiții cre ne unesc” desfășurat între Colegiul Economic Arad, România și Liceul Teoretic ”Mihai Marinciuc” Chișinău, Republica Moldova, în anul școlar 2020-2021, ne-a permis să ne sensibilizăm în ceea ce privește arta și tradiția populară, înțelegerea protejării și conservării patrimoniului local și al tradițiilor.

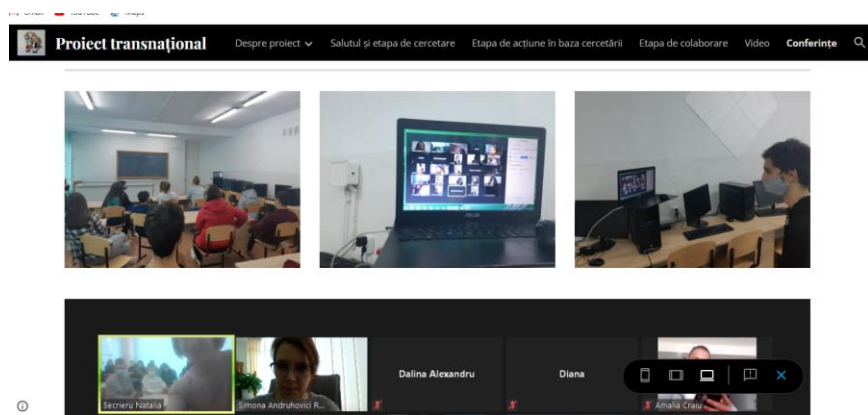
Tradițiile și obiceiurile constituie una din valorile inegalabile și incontestabile ale poporului nostru, ocazie cu care fiecare țară parteneră a făcut o incursiune în timp pentru a fi purtați pe aripile cunoașterii culturii și artei.

Sub îndrumarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, proiectul ”Tradiții care ne unesc” s-a desfășurat în mai multe etape:

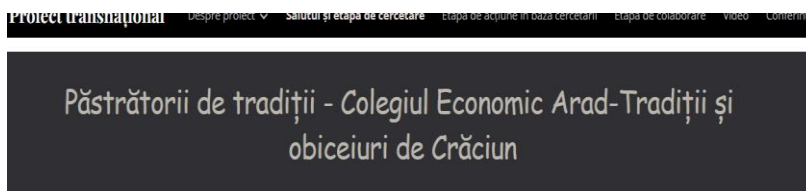
Etapa salutului virtual, în care echipa ”Basarabenilor” din Republica Moldova și echipa ”Păstrătorii de tradiții” din România au realizat un poster cu numele proiectului, numele echipei, logoul instituției și l-au transmis partenerului proiectului.

A urmat prima întâlnire virtuală în care partenerii proiectului au realizat prezentări power point și filmulețe, făcându-și cunoscută școala, au dedicat cincisprezece minute unei sesiuni de întrebări și au stabilit tema, numele și etapele proiectului: ”Tradiții care ne unesc”, un proiect pentru promovarea și aprecierea valorilor tradiționale strămoșești.

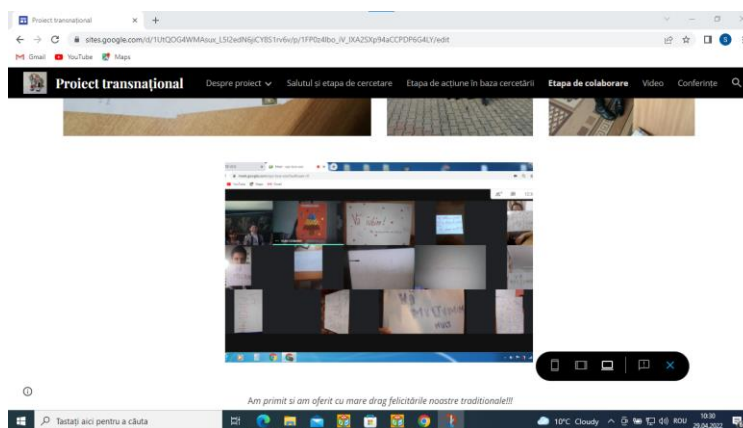

A treia etapă, cea de cercetare, a fost marcată prin vizionarea online a muzeului satului, prezentarea portului populat, a unor tradiții de iarnă.

În

etapa următoare, de acțiune, în baza rezultatelor cercetării am organizat expoziție de produse digitale, expoziție de lucrări, felicitări de Crăciun, miniconcerte de Crăciun.

În penultima etapă, cea de colaborare, am încurajat elevii să lucreze în echipe transnaționale. S-au organizat echipe mixte, fiecare echipă lucrând la distanță pentru realizarea unui site, un produs de învățare comun: <https://sites.google.com/view/proiecttransnaional/salutul-și-etapa-de-cercetare>

În ultima etapă, de reflecție și raportare, s-a elaborat de fiecare parte parteneră a proiectului un scurt raport al activităților organizate și a fost expediat organizatorilor.

Atât România cât și Republica Moldova, a demonstrat că se definește prin tradiții și obiceiuri, acestea se aseamănă și ne unesc. Deși modernismul, tehnologia, globalizarea ia amploare, încă știm să ne păstrăm și să transmitem obiceiuri și tradiții din generație în generație.

CUVINTE CARE ZIDESC ÎN TRECUT ȘI ÎN PREZENT

Cristina-Maria SÎRBU,
Școala Gimnazială Nr.7 Petroșani

I. La început a fost Cuvântul...

„Demnitatea nu este o atitudine agresivă, de tiranie a eului propriu. Dimpotrivă, este o condiție etică, pentru a ne apăra convingerile proprii. De asemenea nu este nici o exagerare a conștiinței de sine, ci o consecință a acesteia atunci când ea funcționează în condiții sufletești satisfăcătoare.” (Dimitrie Gusti)

Om

Optimist, cutezător

Visând, judecând, luptând

Suferă alături de ceilalți

Trăire!

Demnitatea

Prestigiu, apreciere

Cinstind, respectând, apreciind

Vine de la sine

Virtute

În mod natural, lumea vie tinde spre diversitate, spre generarea de deosebiri între membrii aceleiași descendențe, dar și spre unitate, spre menținerea continuității unor caractere ale sale.

Prin evoluție au fost generate cele mai variate forme de viață și mai bizare formațiuni anatomo-fiziologice. Astfel viața a evoluat de la cele mai simple forme de viață la cele mai complexe.

Cât de diferiți suntem noi oamenii, în funcție de rasă, de culoare, de religie, de cultură, în funcție de fizic, de suflet și putem să realizăm o listă largă că tot se vor mai găsi diferențe.

Cultura reprezintă o moștenire ce se transmite cu ajutorul codurilor de comunicație specifice cum sunt gesturile ori cuvintele, scrisul și artele, mass media (presa, radioul, televiziunea), media interactivă (telefonul). În același fel se transmit gesturile, ritualurile, cunoștințele teoretice, normele abstracte, religia. Cultura poate fi însușită prin diverse forme ale memoriei subiective (reflexe, cuvinte, imagini) dar și prin intermediul memoriei obiective (obiecte, peisaje, cărți, numere, reguli). Există două tipuri de culturi majore: cea folk, sugerează individualitatea și cea populară care sugerează grupul. Fiecare popor are o cultură proprie.

Diferența culturală nu se naște din faptul că nu suntem familiarizați cu o plecăciune, o ridicare din umeri specifică galezilor sau mânuirea betișoarelor orientale, ci societatea ne-a învățat să adoptăm

anumite concepte și valori. Știm că multe dintre aceste concepte sunt proprii mai multor culturi. De exemplu spaniolul nu va ști ce înseamnă onoarea ca japonezul.

II. Și cuvântul a devenit faptă

MUZEUL MINERITULUI PETROȘANI

A fost înființat în baza Deciziei Sfatului Popular al Regiunii Hunedoara cu numărul 750 din 4 august 1961.

Primul sediu al muzeului a fost pe strada Ion Creangă la nr.1 într-o casă situată pe suprafața actualului Parc Central, peste drum de Casa de Cultură .

Anul 1966 aduce mutarea muzeului în actualul sediu. Clădirea construită în jurul anului 1900 și care la început a servit ca locuință de serviciu pentru cadrele din conducerea Societății Anonime Petroșani (primul locatar fiind inspectorul șef Iosif Iancu) și care în decursul anilor a suferit o serie de modificări.

III. Cuvintele, mărturii ale identității noastre

Definind etnia aceasta reprezintă un grup uman de aceeași origine, limbă și tradiții culturale. În județul nostru conform structurii etnice întâlnim: 451.623 români, 25.305 maghiari, 6.898 rromi, 1.909 germani, 1.380 alte etnii.

IV. Oameni ziditori în Valea Jiului

ANA COLDA

La 23 mai 1920, s-a născut la Petrila-Lonea, artista emerită Ana Colda, nume de rezonanță în istoria teatrului românesc, fiica cea mai mare a maestrului minier Ioan Colda și a Victoriei Colda.

Datorită calităților sale artistice deosebite i se conferă la 22 ianuarie 1964 titlul de “ARTISTĂ EMERITĂ”, impunând astfel o personalitate artistică extraordinară, de autoritate și tărie morală în toată activitatea artistică pe care a depus-o.

La 28 februarie 1968 se pensionează datorită unei nemiloase boli, spre tristețea spectatorilor săi, pentru ca, patru ani mai târziu, la 27 octombrie 1972, să fie răpusă.

Numele ei a rămas cu putere de simbol în lumea artei, și de permanentă mândrie pentru locuitorii Văii Jiului, existând și o școlă care-i poartă numele în orașul Petrila.

PĂTRAȘCU OCTAVIAN

Născut la Merișor, un sat de lângă Petroșani, din părinți învățători, a moștenit vocația de constructor a tatălui său, dascălul Pătrașcu, care a construit în viața sa trei școli, la Merișor, Jieț și Slătinoara. Când vorbește despre poruncile lui Dumnezeu, nevoile oamenilor, obiceiurile străbune și identitatea națională, îl sugrumă plânsul. "Aici am fost, aici suntem, aici omii" îi place să spună, repetând crezul momârlănesc. Cu entuziasmul și dragostea sa i-a câștigat pentru Biserică și pe foarte mulți copii

și tineri. Unii dintre elevii săi de gimnaziu l-au ajutat până și la pictarea bisericii, umplându-i pereții și cupola cu stele.

Părintele a salvat de la demolare o biserică de la 1790, zisă a Sinonilor, cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, peste care autoritățile voiau să facă un stadion, biserică ce a fost mai apoi inclusă în lista monumentelor istorice. Tot pentru a păstra aceste tradiții părintele a început să construiască un muzeu etnografic în spațiul adiacent bisericii Sf. Varvara.

ȘTEFAN GEORGESCU GORJAN

Inginer (n. 1905, Craiova – 1985) este cel care gândit tehnic Coloana Infinitului, numele lui rămânând legat pentru totdeauna de cel al sculptorului Constantin Brâncuși.

În timpul unor deplasări la Paris, îl vizitează pe bunul prieten al tatălui său, sculptorul Constantin Brâncuși. Temeinica pregătire a tânărului inginer precum și vastele sale preocupări în materie de artă și literatură l-au determinat pe Brâncuși să-i ceară acestuia să se gândească la posibilitatea realizării unei „coloane fără sfârșit” de mari dimensiuni, la Târgu Jiu.

Experiența realizării Coloanei va fi relatată de inginer încă din 1964, în diverse publicații, dar și în lucrarea de sinteză. „Amintiri despre Brâncuși”.

În perioada petrecută în Valea Jiului, Gorjan creează Aeroclubul Petroșani, iar la 5 iunie 1940 primește medalia „Virtutea Aeronautică”, clasa a III-a, pentru că a organizat școala de zbor fără motor și cercul de aeromodeliști de la Petroșani, fără a primi vreun sprijin material, contribuind astfel la dezvoltarea aeronauticii.

Bibliografie:

1. Badea Lucian- Valea Jiului, Ed. Științifică, Buc., 1971
2. Bălan Ioan Dan –Legende din Valea Jiului, Ed. Imago, Sibiu, 1998
3. www.formula-as.ro
4. www.sips.ro
5. www.agir.ro/univers-ingineresc/stefan_georgescu-gorjan1905_1985constructorul_coloanei_infinite_creatia_sculptorului_c._brancusi_1225.ht

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Gabriela STAN
Școala Gimnazială Nr.7 Petroșani

Statutul de membru al Uniunii Europene oferă cetățenilor, inclusiv profesorilor, posibilitatea de a avea acces la o serie de facilități în ceea ce privește educația. România participă la numeroase acțiuni ale Uniunii Europene în domeniul educației, cum ar fi Comenius și Erasmus.

Sunt considerate a fi extrem de importante atât recunoașterea cât și conștientizarea diferențelor și identităților dintre culturi, încercând să se realizeze o îmbogățire a dialogului intercultural. Procesul de integrare europeană presupune, în mod evident, și existența diferitelor forme de dialog. Extinderea Uniunii Europene reprezintă o oportunitate de cunoaștere a culturii diferitelor țări și o încercare de înțelegere reciprocă, dincolo de avantajele economice.

Educația interculturală este privită ca direcție a acțiunii formative menite să contribuie la pregătirea tinerei generații pentru integrarea cu succes în societatea contemporană și, probabil, chiar în ceea ce viitoare.

În același spirit, Consiliul Europei a elaborat o serie de principii referitoare la învățarea și înțelegerea interculturală, conform cărora:

- Europa este și va fi multiculturală;
- educația interculturală se cere a constitui o parte integrantă a acțiunii formative;
- un rol major în această privință îl joacă scimburile interculturale dintre tineri, contactele internaționale și turismul;
- numai implicarea activă în acțiunea de cunoaștere interculturală poate avea profunzime și durată;
- societatea multiculturală, democratică și tolerantă s-ar putea edifica numai printr-un echilibru între promovarea propriilor valori culturale și deschiderea față de alte culturi.

Ideea care ar trebui să reiasă din discuțiile cu elevii ar fi aceea că lumea de astăzi este una a diversității, inclusiv a celei culturale, pluralitate care ar trebui privită ca un dat firesc, deoarece în cadrul ei rămâne mereu deschisă posibilitatea afirmării propriei identități naționale și culturale, fără ca aceasta să se piardă. Totuși, ceea ce se schimbă este semnificația culturii, căci, conform noii înțelegeri a acesteia, ea apare mai degrabă ca un fenomen dinamic, ca o realitate care se poate modifica de-a lungul timpului, sub acțiunea mai multor factori, inclusiv sub influența interacțiunilor pe care le are cu alte culturi.

Mai mult decât atât, se consideră că aceste interacțiuni ar fi preferabil să fie privite ca tot atâtea ocazii de îmbogățire reciprocă a culturilor care intră în contact. Tocmai evidențierea acestor influențe reciproce diferențiază abordarea interculturală de cea multiculturală, care se limitează la simpla tolerare și juxtapunere a unor culturi considerate ca entități izolate.

În aceeași direcție, de promovare a interculturalității, s-ar putea înscrie și prezentarea de către profesor a structurilor reprezentative ale minorităților, atunci când se vorbește despre modul în care trebuie să funcționeze un stat de drept.

La nivelul relațiilor dintre grupuri se utilizează termenul de prejudecată consensuală pentru a descrie reacția afectivă față de un anumit grup sau categorie socială, care este împărtășită la nivelul unei colectivități sau în societate. Ca afirmații necontrolate, prejudecățile pătrund ușor în mentalitatea individuală sau de grup, mai ales atunci când disponibilitatea și exigența necesară pentru cunoașterea autentică lipsesc și afectează comunicarea eficientă, amplificând de multe ori gradul de agresivitate al indivizilor sau grupurilor și generând conflicte. Apariția prejudecăților este favorizată de izolarea grupurilor și a persoanelor și, în mod deosebit, de stările de conflict sau concurență. Sunt frecvente prejudecățile referitoare la minoritățile etnice, religioase, naționale ale căror comportamente sunt insuficient cunoscute și interpretate eronat de către ceilalți membri ai comunității. Atât stereotipurile, cât și prejudecățile pot fi consensuale, adică împărtășite de membrii unei comunități, sau personale.

Educația interculturală în toate formele ei paralele formală/informală/nonformală este o modalitate de a reduce prejudecățile.

De asemenea, dacă în clasă există elevi care aparțin unor minorități naționale, este important ca și ei să fie antrenați în mod firesc în cadrul discuțiilor. Mai mult decât atât, atunci când se vorbește despre diferitele tradiții culturale, ar fi bine ca acești elevi să fie îndemnați să vorbească despre tradițiile specifice etniei lor, ceea ce le-ar provoca satisfacție, i-ar putea determina pe toți elevii să observe eventualele interferențe culturale și, prin aceasta, să devină mai toleranți, mai deschiși față de alte culturi și popoare.

Bibliografie

1. Liviu Plugaru – Educație interculturală, Ed.Psihomedica, Sibiu, 2007
2. Daniel Solanca – Educația în spiritul toleranței, Casa Corpului Didactic Deva, 2010

COPIII SĂRBĂTORESC CRĂCIUNUL

Floare STOIAN
Grădinița P.P. nr. 5 Lugoj

Sărbătoarea Crăciunului este poate cea mai vestită sărbătoare din întreaga lume, în fiecare țară, pe fiecare continent Crăciunul este sărbătorit în fel și chip iar în ultimii ani multe obiceiuri de Crăciun au fost adoptate de la un continent la altul, de la o regiune la alta astfel încât putem vorbi despre Crăciun ca despre o sărbătoare universală. Cu toate că bradul se împodobește peste tot, Moș Crăciun împarte cadouri copiilor din lumea toată, colindele răsună melodios în toate limbile pământului, totuși fiecare persoană fie adult sau copil, simte Crăciunul în felul lui influențat fiind de ceea ce a învățat despre Crăciun, de tradițiile și obiceiurile locale, de experiențele pe care le-a trăit în preajma acestor frumoase sărbători.

Crăciunul ocupă un rol foarte important în viața copiilor de pretutindeni. Nu există copil care întrebat ce este Crăciunul să spună că nu a auzit de această sărbătoare. Cu toții îl așteaptă pe Moș Crăciun, împodobească bradul împreună cu părinții, se bucură de luminițele care împânzesc orașul însă adevăratul înțeles al Crăciunului este de multe ori trecut cu vederea. Este adevărat că toate aceste obiceiuri pe care le practicăm cu sfințenie în fiecare an au farmecul lor, fără ele Crăciunul ar fi mai „sărac” în sensul că ne ajută să ajungem în starea aceea de bucurie, bunătațe și apropiere de Dumnezeu, specifică Crăciunului.

În ultimii ani, sufocați parcă de timpul care nu ne mai ajunge avem tendința să ne axăm mai mult pe trebuințele materiale ale copiilor noștri, mai ușor de satisfăcut și cu mult mai puțin efort, uitând că adevăratele bucurii vin din suflet, că momentele frumoase petrecute împreună rămân în amintirea copiilor mult după ce o jucărie s-a stricat și a fost aruncată la gunoi. Dacă întrebăm copiii ce înseamnă pentru ei Crăciunul, cu siguranță cei mai mulți vor răspunde că iubesc Crăciunul pentru că primesc cadouri de la Moș Crăciun, pentru că mama și tata stau cu ei acasă și petrec timpul împreună și foarte puțini vor ști că de fapt Crăciunul este sărbătoarea Nașterii lui Iisus Hristos.

Copiilor le va fi foarte facil să perceapă adevăratul sens al Crăciunului dacă vom reuși să îmbinăm tradițiile cu mici povestioare pentru ca cei mici să înțeleagă la tot pasul de ce facem aceste lucruri. Este important să-i implicăm activ în pregătirile pentru Crăciun, explicându-le sensul diferitelor obiceiuri.

Împodobirea bradului de Crăciun este un moment care copiilor le place foarte mult dar noi trebuie să le explicăm că fiecare familie creștină împodobește bradul pentru că el nu își pierde niciodată frunzele, rămâne verde și „viu” simbolizând dragostea lui Dumnezeu pentru noi care este

veșnică și nu ne părăsește niciodată. Deasemenea decorațiunile bradului- îngerăși, stelute, clopoței, luminițe sunt o reproducere a minunilor care s-au întâmplat în noaptea Nașterii Mântuitorului când cerul s-a aprins de lumină, îngerii au cântat și au vestit lumii întregi bucuria și întregul pământ a fost cuprins de pace și bunătațe. O poveste foarte frumoasă pe care le-o putem spune copiilor cu această ocazie este „Legenda bradului de Crăciun”, ascultând povestea, copiii își vor da seama de ce este acest copac mai special ca oricare altul, vor simți altfel emoția împodobirii bradului și vor învăța că bunătațe este întotdeauna răsplătită.

O altă modalitate de a aduce Crăciunul mai aproape de sufletul copiilor o reprezintă obiceiul colindatului. La noi, în zona Banatului, în dimineața de Ajun, pițărăii (copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 12 ani), cu trăistuța în spate pregătită să fie umplută cu daruri de la cei colindați, vestesc prin colinde specifice Nașterea Domnului și aduc bucurie în sufletul celor care îi primesc. Fiecare colindă este însoțită și de o urare:

„Bună dimineața la Moș Ajun,
Rămâneți cu bine la Moș Crăciun.
Am venit și noi odată,
La un an cu sănătate
Maica, Domnul să v-ajute
La colaci și la nuci multe.
Dă-ne scumpă nană câte un covrig
Că suntem afară și murim de frig
Ne dați ori nu ne dați?”

La grădiniță putem profita de această tradiție mergând cu copiii la colindat la celelalte grupe, sau în diverse locații din oraș. Atâta timp cât copiii înțeleg semnificația colindelor, cât conștientizează că prin colindele pe care le cântă continuă tradiția imnurilor cântate de îngeri în noaptea în care s-a născut Iisus, vor fi foarte bucuroși să-și îndeplinească sarcina și vor înțelege că deși sunt răsplățiți cu dulciuri, bucuria pe care o lasă în sufletele oamenilor pe care i-au colindat este foarte mare iar ei vor colinda pentru a vesti Nașterea lui Iisus și nu doar pentru recompensele pe care le primesc. Nu de puține ori mergând cu copiii la colindat am fost întâmpinați de oameni plini de emoție cărora vocile curate ale copiilor vestitori ai Nașterii lui Iisus le-au adus lacrimi în ochi , ne-au mulțumit pentru inițiativa noastră iar copiii au realizat ca ceea ce fac ei nu este o joacă. Au înțeles că prin colindele pe care le cântă aduc bucurie în sufletele oamenilor și au pătruns astfel taina Crăciunului care ne face pe toți mai buni, mai recunoscători și ne aduce mai aproape de Dumnezeu.

Și mai ales să nu uităm să le oferim copiilor ocazia să fie buni și darnici, pentru că bunătatea și generozitatea sunt parte din spiritul autentic al Crăciunului. Să facem împreună cu ei felicitări și mici descorațiuni pe care să le ofere celor dragi, să le oferim ocazia să joace chiar ei rolul de Moș Crăciun pentru alți copii care nu au șansa să aibă o familie alături sau un cămin călduros. Putem merge cu copiii în vizită la centrele de copii orfani. Îi putem ruga să pregătească câte un cadou pentru prietenii lor, să ofere o jucărie de-a lor ca să înțeleagă că dăruind și primind recunoștință poți fi la fel de mulțumit ca atunci când primești tu însuși un cadou.

Acestea sunt amintiri de Crăciun demne de păstrat aproape. Să încercăm să înconjurăm fiecare tradiție cu însemnătate, astfel aceste obiceiuri, aceste emoții pe care le provoacă nu vor fi uitate.

PAȘTELE ÎN OLTENIA: OBICEIURI ȘI TRADIȚII

Monica-Vasila TĂNĂSOIU
C.S.E.I-Tg.Jiu

Cuvântul Paști este de origine evreiască și vine de la cuvântul Pesah = trecere.

El a fost moștenit de evrei de la egipteni. Termenul de Paști a trecut în vocabularul creștin pentru că evenimentele istorice care sunt comemorate în sărbătoarea noastră, adică patimile, moartea și Învierea Domnului au coincis cu Paștile evreilor din anul 33.

Obiceiul sau motivul Paștilor creștine este cu totul altul decât al Paștilor evreiești. Evreii serbau ieșirea din robia egipteană și trecerea ca pe uscat prin Marea Roșie, între cele două Paște nefiind altă legătură decât una de nume și de coincidență cronologică.

În zona Olteniei, Sărbătoarea Paștelui este marcată de datini străvechi ce țin de credința unei curățări și înnoiri interioare, pentru reînnoirea oamenilor la Dumnezeu. Obiceiurile sunt puțin diferite față de celelalte regiuni ale țării și reprezintă specificul zonei. Ritualul include înroșirea ouălor din Vinerea Mare, care, odată desenate cu frunze de pătrunjel, trifoi sau leuștean, se sterg cu un șervețel îmbibat cu puțin ulei, ca să strălucească și se așează într-un coș pe lucernă verde.

Un fapt inedit și reprezentativ totodată este acela că, în unele părți din Oltenia, bărbații sunt cei care încondeiază ouăle, iar acestea sunt dăruite la masa de Paste de către fini nașilor, ori la hora satului, de către feciori fetelor. De asemenea, tot Vinerea Mare este ziua scăldatului, iar conform tradiției, acela care se scufundă de trei ori în apa rece va fi sănătos tot anul. Mâncarea se prepară în Sâmbăta Mare, iar masa de Paști trebuie să fie încărcată cu bucatele tradiționale. Pe lângă ouă roșii, nu trebuie să lipsească brânza, salata cu ceapă verde, drobul, friptura de miel, plăcinta cu brânză și smântână. Denumita "dulungaci", aceasta se face cu multe foi pregătite în casă și încrețite cu mâna, așezate în 3-4 straturi

fragede, cu brânza potrivit de sărată între ele și acoperite de o porție mare de lapte bătut cu ou, zahăr sau miere și vanilie. Dacă în celelalte zone se serveste ciorba de miel, oltenii pregătesc faimoasa "ciorbă de bureți", iar stufatul, deși s-a răspândit ulterior și în Moldova, este specific Olteniei, unde se prepara diferit: se pune mai puțină carne și mai multă verdeață, tăiată mărunt. Masa de Paște se serveste după ce creștinii, întorși de la slujba de Înviere cu lumânarea aprinsă, culeg din grădină iarbă verde și o așează pe scările casei.

În județul Dolj, în unele comune se face foc în fața casei, iar femeile aduc în jurul lui atâtea scaune câți bărbați sunt în casă. Pe scaune sunt așezate căni cu apă, iar deasupra se pun colăcei care se dau de pomană. Oltenii respectă tradiția, iar în ziua de Paște poartă haine noi, în semn de respect pentru aceasta sărbătoare.

În dimineața primei zile de Paște, copiii se spală cu apa în care se pune un bănuț de argint și un ou roșu, pentru a fi curați și rumeni tot anul.

În a doua zi de Paște, feciorii stropesc cu apă sau parfum fetele pe care vor să le ducă în fața altarului, iar fetele se îmbracă cu zavelci, marame lucrate și poale, prin care își demonstrează măiestria în domeniul țesutului și al cusutului în fața întregului sat.

Paștele în Gorj presupune și reîntoarcerea oamenilor la Dumnezeu. Aceștia merg la biserică, se spovedesc, se împărtășesc. În Joia Mare femeile nu au voie să doarmă întrucât așa vor fi tot anul. Tot în această zi, oamenii îi pomenesc pe cei dragi, trecuți în neființă, împărțind bucate la cei sărmani în numele lui Hristos.

Paștele în acest mic sătuc din nordul Gorjului (Seuca), înseamnă o evadare din lumea agitată a marilor orașe și un adevărat paradis al naturii. Totodată este și un prilej ca satul să se umple din nou de lume, fiindcă „sute de fii ai satului” răspândiți prin toate colțurile țării lumii, revin la vatră, iar bătrânii sunt pentru câteva zile din nou înconjurați de copii și nepoți.

În Săptămâna Mare :

- Începând de luni, pentru a fi iertați de păcatele săvârșite în timpul anului, oamenii poartă haine de doliu pe care le vor schimba în noaptea de Înviere cu unele noi.
- Satul păstrează câteva tradiții deosebite pentru joia mare și anume: în această zi oamenii merg la biserică pentru a se spovedi și împărtăși, iar tradiția spune că cine doarme la pranz în joia mare va fi leneș tot anul (mai ales femeile).

Tot joi este și ziua de pomenire a Morților (ultima din Postul Mare), iar oamenii duc la biserică mâncare și băutură pentru a se sfinți și a se da de pomană. De asemenea, se spune că morții se întorc la casele lor iar oamenii aprind focuri mari pentru spiritul morților. Se coc colacii, pasca și se vopsesc ouăle (vor ține tot anul), iar în curți se așează scaune pe care să se odihnească sufletele morților. Tot aceasta zi

marcheaza inceputul curateniei generale in casa si in curte, prilej cu care satenii matura curtile, repara gardurile, varuiesc peretii etc.

Vinerea mare, este numită și Vinerea Paștilor sau Vinerea Seacă deoarece în aceasta zi, oamenii țin post negru cu credința că vor fi feriți de toate bolile și necazurile. În această zi este interzisă orice fel de muncă (casnică sau fizică), spunându-se că totul se va usca, va seca. Dar mai presus de toate aceste interdicții această zi este deosebită prin Denia Prohodului, una dintre cele mai spectaculoase denii și ducerea de flori la biserică pentru Iisus Hristos. Mai întâi tinerii și apoi bătrânii trec de câte trei ori pe sub masa plină cu flori (mormantul Domnului), pe care este așezată o față de masă pictată cu Punerea în mormânt a Domnului (Epitaf), Evangelia cu Crucea, iar apoi urmează cântarea Prohodului. Slujba se încheie cu procesiunea de înconjurarea a bisericii de trei ori (înmormantarea Domnului) și împărțirea de flori sfințite care se pun la icoane. În Sâmbăta Mare, femeile pregătesc cea mai mare parte a bucatelor tradiționale (miel, cozonaci etc), dar cel mai important moment al zilei este acela în care se pregătește pasca. De cele mai multe ori pasca se plămădește în formă rotundă, amintind de scutecele în care a fost înfășat Iisus. Alteori, se face în formă dreptunghiulară, deopotrivă cu mormantul în care a fost așezat Iisus după moarte. Este deosebit de interesant acest paralelism, această pendulare între viață și moarte.

Un singur aliment care poate reprezenta atât viața, cât și moartea. Înainte de a merge la slujba de Înviere (care începe la doisprezece noaptea), oamenii merg la morminte pentru a da lumina și celor adormiți, iar crucile luminate de candelă și lumânări dau atmosfera de sărbătoare. Apoi cu toții se îndreaptă spre biserică, pentru a participa la Învierea Domnului, a lua lumina și tradiționalele Pasti. Ajunși acasă, oamenii sting lumânarea de pragul ușii, făcând semnul crucii, iar apoi se păstrează și se folosește în momente de răscruce.

În Duminica Învierii, obiceiul este ca oamenii să poarte haine noi, iar dimineața înainte de a se așeza la masă se practică ritualul spălării pe față. Într-un vas se pune apă rece, un ou roșu și un ban de argint, iar cu aceasta apă toate persoanele din casă se spală pe față. Se spune că cei ce se spală cu această apă vor fi rumeni în obraji ca oul, tari ca banul și vor avea noroc. Apoi membrii familiei se așează la masă, gustând mai întâi din ouăle și pasca sfințite. După ce își potolească foamea ciocnesc câte un pahar de vin. Ouăle se ciocnesc după un anumit ritual: persoana mai în vârstă (de obicei bărbatul) ciocnește capul oului de capul oului ținut în mână de un comesean, în timp ce rosteste cunoscuta formulă „Hristos a Înviat!”, la care se răspunde cu: „Adevărat a Înviat!”. Se crede că, făcând acest lucru, membrii familiei se vor vedea și pe lumea cealaltă.

EDUCAȚIA PATRIOTICĂ ÎN GRĂDINIȚA DE COPII

Crina TUDUCE
Grădinița P.P.Căsuța piticilor, Arad

Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubire de țară. (Mihai Eminescu) Educația patriotică, parte integrantă a educației pentru societate, presupune însușirea de către copii a unor cunoștințe despre patrie și popor, despre strămoșii noștri care au luptat cu vitejie pentru libertatea socială și națională, precum și despre formarea limbii naționale. Totodată ea presupune dezvoltarea sentimentelor de dragoste și admirație față de acestea, concomitent cu antrenarea copiilor la formele vieții sociale menite a le îmbogăți experiența de viață ca viitori cetățeni ai patriei.

Pentru ca tinerii să simtă și să se comporte în spirit patriotic, educația moral-patriotică trebuie începută de la cea mai fragedă vârstă, vârsta preșcolară, când copilul începe să distingă valorile care-l înconjoară. Când le trezim copiilor interesul pentru cultura, tradițiile și obiceiurile românești, apare inevitabil și sentimentul de mândrie națională.

Țara noastră are multe valori și bogății, care trebuiesc arătate copiilor. Astfel, ei învață să aprecieze ceea ce au, să fie recunoscători și să se simtă mândri că au avut șansa să se nască aici.

Menirea educatoarelor este să îi facă pe copii cu adevărat interesați de tradițiile și cultura populară; astfel, ei vor învăța să le prețuiască și să le ducă mai departe din dragoste și nu din obligație. Unul din sentimentele care ar trebui să marcheze pozitiv spiritul tineretului nostru este patriotismul, dar nu patriotismul șovin sau cel de bravadă, ci adevăratul patriotism care a călăuzit mereu poporul român și i-a iluminat calea și soarta, de-a lungul veacurilor precum un far. Pentru ca tineretul să simtă și să se comporte în spirit patriotic, educația moral-patriotică trebuie începută de la cea mai fragedă vârstă, vârsta preșcolară, când copilul începe să distingă valorile care-l înconjoară. Acestea sunt motivațiile care generează conduita patriotică și care conduce tineretul să-și simtă rădăcinile solid înfipte în pământul patriei, pământ din care ne tragem seva și înafara căruia nu ne vom regăsi niciodată adevărata identitate. Începând cu vârsta preșcolară, se formează premisele unor calități moral-sufletești și spirituale. Rolul educatorului în formarea personalității, în primul rând a caracterului viitorilor cetățeni, este major. El poate deschide sau, dimpotrivă, închide calea progresului indivizilor, cât și a națiunii însăși. Aici se pun temeliile viitorului, ale oamenilor, popoarelor și umamității secolului XXI. Bunătatea, înțelegerea, respectul și iubirea față de semenii, toleranța și coeziunea spirituală în interiorul națiunilor și popoarelor, nu vin de la sine. Acest proces începe în cadrul familiei și continuă în colectivitatea preșcolară și școlară,

spre a fi desăvârșit în cadrul societății. Integrarea socială a individului înseamnă și conștientizarea apartenenței la patrie.

Patriotismul se manifestă prin atașament față de pământul natal, prin identificarea deplină cu poporul din care facem parte, prin aprecierea și respectarea limbii materne, a valorilor culturale, prin cinstirea trecutului istoric al patriei. Mijlocirea relației copilului cu acest univers valoric, prin explicare și implicare reprezintă esența educației patriotice. Evident, această mijlocire se realizează, din punct de vedere psihologic, prin procesul interiorizării ca rezultat al simbiozei dintre cognitiv și afectiv. Patriotismul este considerat o trăsătură a personalității fiecărui om. Această trăsătură se cristalizează de la cea mai fragedă vârstă și se îmbogățește cu noi dimensiuni pe tot parcursul existenței umane, ca urmare a dinamicii relațiilor dintre indivizi și patrie. Educația patriotică este un proces multilateral și neîntrerupt care se exprimă în conduita copiilor. Ea se extinde deci, asupra personalității umane în totalitatea ei, afectând toate componentele în unitatea și intercondiționarea lor reciprocă. Toate acțiunile întreprinse în acest scop, presupun îmbogățirea volumului de informații al copiilor despre patrie, concomitent cu antrenarea lor în formele vieții sociale, menite a le îmbogăți experiența de viață, ca viitori cetățeni ai patriei.

Convingerile și conduita patriotică nu se transmit, ci se elaborează în și prin activitate. Un rol important în formarea reprezentărilor patriotice îl are cuvântul. Prin expresivitatea, nuanțarea limbajului și prin expresiile emoționale care însoțesc povestirile, descrierile, versurile cu mesaj patriotic, se pot forma reprezentări saturate afectiv, care sensibilizează copilul față de mesajul patriotic. Noțiunile din sfera patriotismului sunt mult prea abstracte pentru preșcolari; de aceea, învățământul preșcolar se rezumă doar la a forma reprezentări moral-patriotice în scopul formării de mai târziu a noțiunilor moral-patriotice: patrie, popor, limba maternă. Reprezentările și noțiunile morale formează componenta cognitivă a

Pentru a dezvolta sentimente moral-patriotice, este nevoie ca educatoarea să creeze situații care să le faciliteze apariția. Sentimentul patriotic se manifestă în comportamente pozitive față de mediul social cu care interacționează, față de membrii comunității, față de valorile culturale create de popor. Aceste sentimente se nasc prin acumulări lente, de mai multă durată și în condițiile unor situații concrete. Una din componentele sentimentului patriotic este dragostea față de patrie, manifestată prin dragostea față de familie, de grădiniță, de școală-mai târziu-de cartierul și orașul natal, față de natura țării. Sentimentele moral-patriotice exteriorizate dovedesc cum copilul și-a însușit anumite norme de conduită moral-civică și patriotică în familie, în colectivul grupei, în relațiile cu adulții, în mijlocul naturii. O altă componentă constituie dragostea față de popor manifestată prin prețuirea trecutului istoric, admirația față de folclor, respectul față de activitatea socială a contemporanilor, față de ființa umană, față de alte

popoare. Existența acestor sentimente ne demonstrează că preșcolarul a înțeles valoarea afectiv-patriotică a aspectelor istorice, culturale, economice, prezentate la nivelul său de înțelegere. Cunoașterea unor personaje istorice, culturale, a faptelor și operelor lor îi ajută pe copii să se familiarizeze cu personalități de marcă ale neamului și să pornească, astfel, pe drumul descoperirii identității naționale. Sentimentul moral-patriotic include și dragostea față de limba maternă, demonstrată prin admirație față de creațiile literare, folclorice și culte. Familiarizarea cu aceste creații, cu scriitorii ai neamului îi sensibilizează pe copii în sesizarea frumuseții și armoniei limbii române.

Condiția de bază a dezvoltării sentimentului patriotic este articularea trăirilor subiective cu activitatea copilului. Educatoarea trebuie să aibă în vedere ca sentimentul să nu se reducă la trăiri subiective, ci să se traducă în acțiuni cu valoare moral-patriotică. Prin intermediul educației moral-patriotice, educatoarea are posibilitatea să formeze trăsături de caracter și comportamente pozitive, contribuind, astfel, la noile trăsături structurale ale personalității copiilor. Pentru copilul preșcolar patria are un conținut concret care se referă la familia, orașul sau satul natal, la natura cu care vine în contact, la limba pe care o vorbește, la realitățile sociale. Educatoarea trebuie să-l facă pe copil să înțeleagă că Patria este tot ce-l înconjoară. „Patria e casa noastră/ Și grădina și livada/Verile cu boltă albastră/Iernile cernând zăpada.” Împodobirea sălii de grupă cu stegulețe cu ocazia zilei de 1 Decembrie, pregătirea și participarea lor la o serbare, îi ajută pe copii să trăiască cu mai multă intensitate atmosfera specifică acestor evenimente chiar dacă nu au reușit să înțeleagă sensul. Preșcolarul manifestă interes față de simbolurile patriei noastre și este încântat atunci când are ocazia să vină în contact cu ele. Astfel în activitatea de observare ”Drapelul țării” am putut face cunoscută copiilor semnificația fiecărei culori. Le-am arătat sângele vărsat de eroii care și-au jertfit viața pentru apărarea țării, galbenul-ce reprezintă bogățiile și frumusețile acesteia, albastrul-cerul senin al țării, precum și cleștarul pur al apelor.

Cu ajutorul legendelor facem cunoscute copiilor o serie de fapte istorice. O bună parte din legendele noastre îl au ca erou pe Ștefan cel Mare, așa cum este „Povestea Vrâncioaiei”. Această legendă îi impresionează pe copii. Din ea se desprinde omenia și înțelepciunea Vrâncioaiei, dragostea ei Profundă pentru țara Moldovei, odinioară călcată de turci. Copiii află din această poveste că Vrâncioaia și-a trimis pe cei șapte feciori să lupte alături de Ștefan cel Mare pentru a apăra țara de turci. Prin această legendă am contribuit la formarea sentimentelor patriotice și mulți dintre copii și-au exprimat admirația față de vitejii fii ai Vrâncioaiei. Varietatea folclorului nostru reflectată în basme, poezii populare, proverbe, zicători, snoave, poate contribui din plin la educația patriotică a copilului, dezvoltându-i treptat frumusețea și expresivitatea limbii materne. Referindu-se la dezvoltarea dragostei față de arta populară trebuie să avem în vedere muzica populară, dansurile populare, arta aplicată(costume populare, obiecte din lemn frumos ornamentate). Folosirea folclorului în activitățile obligatorii: dans, muzică, desen,

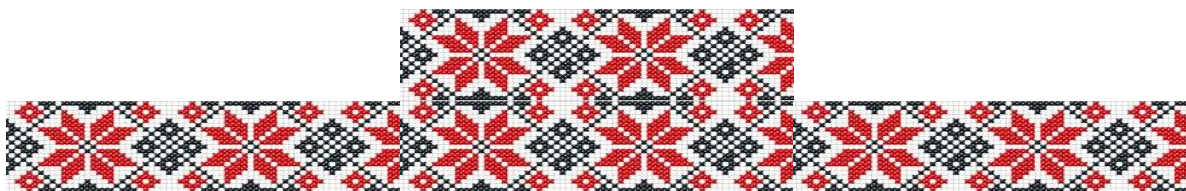
activități aplicative ,deprinde pe copii cu aprecierea artei populare, cu cunoașterea și reproducerea ei în viața de toate zilele. În felul acesta copiii încep să înțeleagă treptat specificul poporului din care fac parte. O sarcină permanentă a educatoarei este de a face cunoscute copiilor cele mai însemnate realizări din țara noastră. Adoptarea unor strategii de acțiune educațională în- consens cu cele evidențiate anterior-vor da posibilitatea tuturor cadrelor să se perfecționeze permanent și să realizeze activități cu conținut moral -patriotic cu rezultate deosebite. Astfel, ele vor contribui tot mai mult la educarea copiilor în spiritul dragostei și a respectului pentru țara și poporul român, pentru cunoașterea și prețuirea realizărilor oamenilor, a frumuseților și bogățiilor patriei, a luptei poporului nostru pentru pace și libertate. Prin rezonanța pe care o are asupra personalității umane, educația patriotică reprezintă un factor integrator al Profilului moral, prin sensul pe care-l conferă devenirii umane în esența ei. Nimic nu poate fi mai nobil și mai înălțător pentru om decât slujirea patriei sale. Omenirea are nevoie de o conștiință comună împărtășită de întreaga umanitate, de promovare a unui nou umanism. Individul trebuie format în spiritul solidarității cu cei din generația sa, al respectului pentru cei care l-au precedat și pentru cei care-l vor urma, al încrederii în destinul umanității și-n valorile umane.

Bibliografie

***MECT(2018)- Curriculum pentru învățământ preșcolar, Ed. DPH, București

***Învățământul preșcolar și primar 3-4/2013, Editura Arlequin, 2011 Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva
Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj Napoca, 2007

Băban Adriana - Consiliere educațională, editura ASCR, Cluj-Napoc

Editura Școala Vremii
Arad, mai 2023

ISSN 2821 – 6903

ISSN-L 2821 – 6903